Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlайн обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган («СВЕТ» — Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР)

№ 33 (5123). | ЕРА, 16 март. 1972 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадуьйла 1923 шера дена

ДЕЗАЧА ДЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

Ерригсоюзни яхье котбаьннараш

lалашаен техникаен кердачу кхоллараш, новаторийн балха опыт юкъе и кхухьаш, чурча резервех пайда а эцаш, производствана ду доьал эргедохаш тоа а деш, Нохч-Гlалгlайчен мехкадаьттахоша совах шоей технико-экономически хьокхамаш дика дохьа товаьл. Товарни продукцеш реализаци кра диан тlехкхочийна. 1970 шерарчул дукхагlа дьаьккхи мехкадьттеш попутни газни.

1971 шера йиъалгlча квартале предприятийн организацейн коллективаша Еррисоюзни социалистически яхьа итогаш яьй СССР мехкадаьтта промышленноста Министерства а мехкадаьттан химически промышленноста болхлой профсоюза ЦК-ис а.

«Грознефть» объединенe тlолле яхье котъяьннарг лаьрхlай тампонажан контора коллектив директор (В. А. Лукичкин, керттера инженер П. Р. Гатилов). Цуьнна еннай мехкадьтта промышленноста Министерствин профсоюза ЦК-ан карара кара тела Цlе байракх а ахчан хьалхара преми а.

Яхье шоллагlа моттигаш яьлай мехкадьттеш газ доаккхача «Старогрознефть» управлене, «Грознефть» бузама корторан болхлошен специалисташен. Кхоалгlа моттигаш хьажаьй мехкадьттеш газ доаккхача «Сунжанефть» управленен трубно-инструментальни базанен.

Хlанз ерригача предприятешка, инженерно-технологически службашка, цехашка кердача ризаца яржаш латт КПСС XXIV съезда решенеш толаме кхочашъяр, промышленни производство дlахо айяр, йисалгlча питилетка шоллагlча шера тlанйна планаш социалистически дехкараш хана хьалха кхочашдар дукха, дезача денна — Советски Социалистически Республикий Союз хьаль 50 шу дизара баха боагllача тайпара накъабахар дукха социалистически яхь.

Мехкдаьттахой дош чlоагlа да

Советски Социалистически Республика Союза 50 шу дузача денна сийлеца накъбахара, СССР профсоюзий XV съезда къахьегаме совгlат кийчдеран доккхий декхараш тlаийцад «Октябрьнефть» НГДУ мехкадаьттахоша. Съезда сийна 20 марта тlакхачаллалц цар планан совгlа даккха лаьрхlадар 4 эзар тонн «lаьржа дошув». Питилетка шоллагlча шера хьалхара шин бетта планагlа лаьрхlачул совгlа управлене коллективе даьккхад 13932 тонн мехкдаьтта, вешта аьлча кхоза совгlа тlехкхочашдеьд тlаийцa дика социалистически декхараш. Цу юкъа планагlа лаьрхlачул совгlа цо яьккхай цхьа миллионни 272 эзарс кубически метр газ. Паччахьалкхен планал совгlа шин бетта реализаци яьй 281 эзар сома мехь товарни продукцеш.

Къахьегема ошараe лаккъара задани 2,1 процент тlехкхочаш а еш, хьадоккхача мехкадьттаген газаген дlабола ях дика локбаьб. Из бахьан долаш паччахьалкхенна кходаьд иттаьг эзараш сомаш.

Ши-шерlа хьахиннадан уж толамеш. Цуй керттердар да къахьегам хlетамца вlашгlехь бакхар. «lаьржа дошув» дукхагlа даккхара дуккхача скважинашта капитальни ремонт яй, скважиний къахача фондех бизан пайда ийцаб, 19 геолого-технически мероприяти чакхъяьккхай.

Уж толамаш доахача яьржача социалистически яхье укх шера хьалха латтачерех а цхьоалгlча районан инженерно-технологически служба коллектив. Мехкадьтта даккхара шин бетта план 103,9 процент кхочаш а яь пленан совгlа цо даьккхад 6809 тонн «lаьржа дошув». Газ яккхара задании 103,3 процент кхочаш а еш пленал совгlа яьккхай цхьа миллионни 349 эзарш кубически метр газ. Дукхахьа болх ца беш латта станокаш-качалкаш болх бе коллакйтарах тlакхиттар 40 тонн мехкдаьтта.

Хьинаре къахьегарца белгалбаьнна бе мехкадаьтта доакха операторaш Бочаев Оха, «Знак почета» ордех лелаю Юсупов Хавадм, Шиков Василий, Хамдиев Хьасан, кхы дукха бареш а. Царех хlаране итташ йолча скважинашта доал ду. Юкъера лаьрхlача хlара сменагlа нормаш 125—130 процент кхочаш а еш, хlанзалехьа хьалхарча квартала задания дика тlехкхочашъяьй цар массане а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТlА: болх беш во оператор Х. Юсупов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Грозненски химически комбината [illegible] «А» [illegible] аппаратчица я Телешова Валентина. Говза балхо [illegible] совгlа дика общественница а я Валентина. Сихха [illegible], цеха ВЛКСМ бюро член, [illegible] редактор а я из.

СУРТА ТlА: В. Т[illegible].

С. ХУГАЕВА сурт.

Доагора кхомбу

Грозненски локомотивни депо болхлоша чlоагlа къовсам лоттабу силкочин материалаш, запасни оаттаlаш, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоаре. Ремонтни цехай болхлоша, специалисташа дlабахача шин бетта паччахьалкхена кходаьд керll эзар сом, цох 5500 сом кходаьд хьамбен материалаш, запасни оттадеш llвахийтарах.

Къахьега дика къахьегаш толамаш дахарда белгалбаьнна а теплововзите похъелочих ремонт ен цехерча мастер вов. Махаровне керте латта коллектив. Цо кхо эзар сом кходаьд. Мастер вов. Рожков керте латтача дизельно-заготовительни цеха коллектив ши эзар сом кходир.

Кхомбеча белгалбаьнна дика къадьегаш ба слесараш Хаджимурадов Хож-Махьмад, Усов Виктор, Ярославский Николай, Суганцев Авыл, токарь Носков Анатолий, аьшкпхьар Степанов Василий, штукатур Усманова Саламат, кхы дукха бараш а. Денгара денга шерагlа яржаш латт доагор, метала, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоара тlехьара социалистически яхь.

Январь бетта чlоагlа шелал отдар бахьан долаш локомотивни бригадаша нормал совгlа 120 тонн доагор доадир. Из декхар тlера дlадаьккхара, кхомбара задании кхочашъяра еррига шоай торонаш оарцагlъяьхар цар февраль бетта. Цар массане а дош декнад кходаьча доагора чотагlа Еррисоюзни коммунистически субботник долча дийнахь беза муаь тlабола поездаш дlа-юха йита. Цар дош чlоагlа да. Февраль бетта кходаьд 40 тонн дизельни доагор.

Дизельни доагор кходоча белгалбаьнна дика къахьийгад тепловоза машиниста Говоль Владимира. Цо кходаьд 4300 [illegible] доагор.

Бетта [illegible] Борися, Вартанов Артамеса, Карнеенов Ивана, [illegible] Василе, [illegible] Ильдуса, [illegible]. Царех хlаране [illegible] доагор кходаьд.

СССР 50 шу дузача [illegible] совгlат кийч а [illegible] тилетка шоллагlча шера план хана хьалха кхочаш [illegible] ре къахьег депо [illegible] раша а. Укх шера 131 рационализаторски предложени кийчъе. уж производствана юкъеяхьара чотагlа паччахьалкхенна 30 эзар сом кходе дош деннад цар.

Укх шера чакхбаьннача шин бетта къахьега хьакъекхад цар коан тlаийна социалистически декхараш хана хьалха кхочашдергхилар. Производствана юкъейаьхай паччахьалкхенна эзараш сомаш пайда беш йола 30 рационализаторски предложени.

Укх депоска депо начальника приказагlа изобретательских рационализаторских балха тlа дика дакъа а лоацаш производственни заданеш тlехкхочашъярах дукхача болхлошта баркал а оалаш ахчан премеш еллий. Царех ба слесараш Г. В. Чепеленко А. П. Шевченко, П. М. Вылобков, локомотивни помощник А. Джабраилов, электромонтер В. И. Журавель, кхыбараш.

Г. АНОХОВ.

РЕЙД

ГОТА ЙОЛАЛУЧА ДЕНОШКА

ЮККЕРА тlехьашка даьлар lа, шийна махогта хало а яь. Бlаьстан мух ба хlанз Нясаре хьаккхар. Лаьтта эттlа а деш врадувлаш латт баьций бовхьаш. Тахан-кхоана яхар санна, лаьтта ловсар доддане а дlадоладала дезаш да гота балхаш. Цу сагота кампанеца ахархой кийча бий, хьожаш хилар тха рейдови бригада укх деношка. Дукхьала цхьан совхозашка кхина ца lеш ахархошта гlо де дезаш мел йолча предприятешка, организацешка а хилар тхо, хlана аьлча, дlаьшинай ахархо ше кхай тlа кха ха.

...«Назрановский» совхоз. Дlахьа мел хьежача гу укхаза цу кlатlадоагlача деной еш йола сагото. Бурокlалхарча отделене болхлой беррига доай кхочам а ийца кlашка бахар февраль чакхбоаллаш. Цигарча партийни организаце секретара Гегиев Султана механизатораш хьагул а баь къамаьл дир:

— Шийла кхе а, лов улле а бlаьсти гарга гlертай. Сатийна дагlа йиш йолаш дац вай. Цудухьа тахан эггара хьалха гота балхаш вай дlадоладеш санна сурт отторгда вай.

Маккаш, вохараш тlехьа а дайна кийчбелар механизатораш. Повар кухне лостам бе, пишк лотае эттар. хьокхама агитацеца культстанагахьа хьала дьайзар агитатораш. Еннача комиандаца болх бе доладелар тракторий моторaш. Кхашта йисте кхачталца дlа а беха юха баьккар механизаторaш шоай йолча кийчонца (класте дlатlавала йиш яцар).

Гучальшна кхочамбоацараш. Гlалаташ дувцаш партийни собранeр хилар отделене. Иштта кийчо а яь Бурокlалхара мах бlаьстанге хьожаш багlа дукха хе я. Шек вала ца везаш дика тоаьй еррига тракторaш, тlехьаюза инвентарь, дlадув фу.

Кlир теха гойтара агитацеца кхаьла, тоаь а Аьлте-Юртарча кхашкара культстанаш а. Дукха хе я уж механизаторaш чуэца кийча йола. Хьаьшиий а ба кийча.

Лоаша аьлча «Назрановский» совхозе укх шера санна бlаьстан кхочам баь тхоаш дагадаьlаш. Реза ца цу гlулакха керттера инженер Мальсагов Махьмад. Тамаш а яц: бокъонца тоаьь 51 трактор ераьккхай ремонтинна шоай мастерскешкара. Даьтта хьекха, тоха деза хулг теха, культстанашка латт 60 гарта сеялка, 45 культиватор, тайп-тайпара маккаш. Кийчъяьй укхаза мангала хана мел эша техника, инвентарь.

Тешава тоаяра ца хаддаш тlахьожам лоттабеш хиннй совхоза дикагlболча механизаторех вlашагlъелла комисси. Цу комиссегара аьлча совхоза керттерча специалистех, кулгалхоех вlашагlъелла комиссех а [illegible] аьнхай еррига техника.

Хlаьта дlадув фу укхаза миссел дика а дукха а долаш болхаш бац. Совхоза директор тlе а агроном хилар хургда из...

Лоаллаха улача «Экажевский» совхозе кхы а дикагlа лелакургда гlулакхаш аьнна хетар тхона. Дlаер. Из гучадаьккхар тхо цига долаш бlаьстанца яьча кийчонга хьожаш уккхаза хиннача комиссе. Цхьайолча бригадашка, отделенешка уйла тlаьхкайта кийчбеннаб бlаьстенна. Масала, Экажкьоагия юртарча отделене цхьоалгlа бригада кийча я гота балхашта. Шоллагlча бригаде дукха кхочамбоацараш да. Техника кийчъярал совгlа даь хlама дац. Бокъонца хоаш дац механизатораш тоъаргба, тоъаргбац.

Сурхотlарча отделене хlанз а lа декъа а ца делча санна багlар. Тракторaш, тlехьюза техника хlанз а тоаьь яьннац, культстан а ше гураьь йитача тайпара латташ я. Цхьан сменах ерригача тракторашка болх байта а тоъаш бац механизаторaш. Из гlулакх хоаш а цуй сагота хьувзаш а бар совхоза кулгалхой, специалисташ. Хlаьта а тамаш а-их хlанзчул тlехьагlа еш йола кийчо тешаме хуле...

Воpхl трактор латтийсай цу совхоза мастерскешка резиней оатхалаши ца хиларах ремонт яиза. Уж кхочамбоацараш укх деношка яхар санна дlадаха совхозе оарц ца довкке бlаьстан балхаш чlоагlа тlехьадаргда боахаме. Хlаьта кхычахьарайрел дукха халагlа а да укхезара бlаьстан балхаш. Кхыдола балхаш ца ловрхlаш 500 гектар соагlа долча лаьтта коартол дlае эза механизаторий. Цун фу а кхачам дей складашка.

— Цу ахархошта санна тхона а сагота я из бlаьсти, карва кхашка дика кийчлуш де тхо а — аьлар райпо председатела вов. Ю. Местоева.

Совхозий массайолча бригадашка, фермашка, отделеней конторий кошка лотокаш хьеслла моттигаш а хlаьта цига дlадахьа дезе товараш а кийчлаьд. Цуьл совгlа ца халдаш кхашка хургья кхоъ цlенна автолавке. Цу тlе болх бераш — ахархошта бовзаш, хlаьта дукхача хана деноъ цар хьаштаж кхочашдеш хьабоагlа продавецаш ба. Хlара шера тешал ду кхашка бовкараша автолавкай продавецашта Албогачиев Ахьмадан, Дудаков Мурадан.

Ахархошта эша товараш хоаш а лоаэаш а ба кооператорaш. Дукха ха я уж эшача ассортиментох хьа а херже уж складашка даьа.

Кlира шоай мукъа долча шин дийнахь а совхозашка мел эша бензин, солярка, тайп-тайпара даьттеш дlахецаргдоахаш болх бе лаьрхlа а нефтебаза. Хьалхе а lалашдаьь бlаьстен балхашта мел эшаргдола доагор.

«Совхозашта эшача гlулакха тха вlаlараш ийлла я, — аьлар тхога «Электроинструмент» заводе директора вов. Мальсагова.

Рейдови бригада:

У. МАЛЬСАГОВ — «Назрановский» совхоза комсомольски организаце комитета секретарь, **М. КАРТОЕВ** — району «Ленина некъ» редакцене болхло, **М. ЗАНГИЕВ** — «СЕРДАЛО» собкор.

ГИ ДlАДУВШ ЛАТТ

[illegible] - Юрта района хьалха [illegible] а Шерипов Асланбека кlа лелаш хиллий.

Социалистически яхь [illegible] колхозашка хьалхь, хьайбай продукция, кхыйола юртбоахама продукция [illegible]. Шоай беррига ший, хьакар цу балхашта гlа а дахийта къахьегаш хьайбоагlа цу колхоза дукхагlйола бригадаш. Шоаш соаха даьхача толамех тоъаш баь lе безам болаш бах колхохой укх шера. Советски Социалистически Республикий Союз хьаль 50 шу дизара сийна керда декхараш тlаийнад цар укх шера. Цар лаьрхlад хlара гектара тlа кхедеш долча тхьамна хьувкъам совгlхарчул дукха лаьхагlа хилийта. Паччахьалкхенга дехкаш дала тхьамка дикагlча сортах хилийта. Цу ловъехьа камнахьа кийча яьй болхаме хьалхе а. Кийчъяьй парникаш, ремонт яьй парашта, парна хьатlаза lоттадаьд lаьржа лаьтта, гlум, кхыдар. 500 квадратни метр йолча парникашка тхьамка ги дlадийна яьнай № 5 йола бригада.

С. ШАНИЕВ.

15 АПРЕЛЕ — ЕРРИГСОЮЗНИ СУББОТНИК

10 ЭЗАР СОМА БОЛХ БЕРГБА

[illegible] Грозненски [illegible] 15 апреле хургдолча Еррисоюзни субботнике кийча еш ба тха гlишлошьяраш. Цу дийнахь лаьрхlа оттадоача графикагlа болх берга. Хьалхагlа а хейтаргда хьан фу де деза. Мугlарерча болхлошкара гlуллакхерча нахага кхачалца беле беррига болхлой субботнике [illegible].

Вуррийтта бригада я тха управлене. Цар lаьалу Первомайски улицагlарча цхьоалгlча участке 60 квартира йола мах чубаха цlенош, мехкадьтта института керда корпус, КПСС обкома здани, драмтеатра здани. Пулагlарча маха кешаш, гlишлошьяра моттигаш цlенъергья, кхыдола гlишло балхаш дергда, хlаьта гlишлошьярашк [illegible] монтажни, плотникий балхаш дергда. Лоацца аьлча, Еррисоюзни субботникe долча дийнахь 10 эзар сома мехьа гlишлой балхаш де аьнна чlоагlа яьй СМУ-4 гlишлошьяраш. Сийлахь - воккха баьчча В. И. Ленина винача денна СССР хьаль 50 шу дизараш цна кийчду совгlат да из.

Т. МАЦИЕВ,
Нохч-Гlалгlай гlишлошьяча управлене СМУ-4 парторгаьизаце секретарь.

ДАЬХЕ ЙlАЬХЕГlА ХИЛИЙТАРА

Тха завода болхлой, инженерно-технически болхлой, гlуллакхера нах цаl санна беррига а 15 апреле коммунистически субботнике арабаргба.

Цу дийнахь бергбача балха мероприятеш белгалъяьхай. Эггара хьалха субботник маччара хьадоладеннадц цу дlанхахьар мел лоархlан балхаш да хейтаж бе седаш ергья завода цехий, участкий болхлошка.

Еррисоюзни коммунистически субботник долча дийнахь къахьеттара хьинар айдаь болх бергба тха завода коллектив. Технически, инженерно - технически болхлоша, гlуллакхерча наха завода ловзам беш, производствени а конторски а помещенешта, гонахьа кlир тоаш балхаш дергда. Хlаьта станочникаша, слесараша, сваршикаша массаза санна продукци араяоргья. 10 эзар совгlа сома мехьа продукци дургьа цар Даьхенна цу дийнахь. [illegible] а лаь бlаь совгlа сег хургва 15 апреле болх беш.

Н. [illegible],
Грозненски ремонтно - механически завода профкома председатель.

ДИЗЗА ДАКЪА ЛОАЦАРГДА

15-ча апреле Еррисоюзни коммунистически субботник дара москвичаша, Грозненски машенашьяхоша дlайолаь инициатива тхьа а лаьпа цу дийнахь балха араргьа «Чечингсельстрой» треста ЖБК завода коллектив.

Болх беш хургья аьшка-бетонни лахчан обработка йойш ши цех. 80 совгlа сег хургва цига къахьегаш. Цу дийнахь Даьхенна 5,2 эзар сома мехьа продукци араяэна йерхl болхлошта.

О. РУДНЕВА.

РЕСПУБЛИКА ХАЛКЪА ТlАХЬОЖАМХОЙ АКТИВ

Селхан Нохч-Гlалгlай обкома политпросвещение Цlагlа республика халкъа тlахьожамхой актив хилар.

Цига баьхкабар КПСС горкомий, райкомий, парткомий секретараш, городий, районий юртий къахьегамхой депутатий Советий исполкомий председателаш, халкъа тlахьожама комитетий, группай председателаш, активисташ.

«Республика халкъа тlахьожама организаша 1971 шера баьча балха итогеи КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа республика халкъа тlахьожамхошта хьалхашка латтачу декхарех» чха доклад йир укхаза КПСС Нохч-Гlалгlай обкома секретара **М. А. Дорогова**.

Прениеш къамаьлаш дир вовъосташа: КПСС Грозненски горкома секретара **А. Я. Давыдова**, Наьсарен района халкъа тlахьожама комитета председатела **А. М. Терканиева**, Сунженски района XX партсъезда цlерагlча колхоза халкъа тlахьожамхой группа председатела **И. Л. Моисеенкос**, Грозненски химкомбината халкъа тlахьожамхой группа председатела **В. М. Скребнева**, КПСС Шаьла райкома секретара **Б. Д. Абаева**, къахьегамхой депутатий Шелковской райсовета председатела **В. И. Земскова**, ВЛКСМ обкома секретара, «Комсомольски прожектора» республиканск штаба начальника **А. Г. Пенькова**, СССР халкъа тlахьожама комитета промышленноста, транспорта, бузама отдела заведующе **В. С. Рязанцева**, Урус-Мартана района «Гойтинский» совхоза халкъа тlахьожамхой группа председатела **В. А. Дошукаева**, республика халкъа тlахьожама комитета председатела **Р. А. Саламова**.

Актива балха юкъе дакъа лаьцар КПСС Нохч-Гlалгlай обкома шоллагlча секретара С. С. Априткина, республика Лаккхехьарча Совета Президиума председатела К. И. Оздоева, республика Министрий Совета председатела Р. В. Вахаева, КПСС обкома секретараш М. Ш. Бахатгиреева, Х. Х. Бокова, парте обкома бюро членаш В. В. Верлашкина Н. Я. Правенька.

Республика халкъа тlахьожама дикагlболча активисташта маьхе совгlаташ делар.

Халкъа тlахьожамхой болх тоабара резолюци тlаийнар укхаза.

СЕНГА ХЬЕЖАШ БА

Хlанзара ха юртбоахама къахьегамхошта геттара лоархlамен боккхашкамен я. Дукха ха йоаццl бlаьстан кхашкара балхаш дlадоладе. Цудухьа бlаьстан дерригa балхаш хаинахьа а агротехнически дикагlа йолча халашка а чакхдахара, техника, фу, кхыдар, дерригa кийча хила деза. Хьожаргда вай бlаьстан балхаш дlадоладара мел кийча а Малгlабика района «Кавказ» колхоза юртбоахама техника. Мастерской кеа дlачуваьлча гуш я хьарцахьа-бакъахьа цхьакха тайпа кхоале а йоацаш латта комбайнаш, тайп-тайпара маркех йола тракторaш, тlехьатосса техника. Хlаьта фу хьал долаш а техника? НК-4 марках йолча 15 комбайнах 8 комбайн гуйран балхаш даьнначул тlехьагlа дlаоттаьча тайпара кулг а ца тохаш, лаьнок догlашен тlоадаеш тlера басараш lе а даьна мукх а юаш латт, гусенични тракторaш а цу тайпара хьал долаш я, ЖВН-6 марках жаткаш еха, тоа ца еш я. Юртбоахама техника тоаяра оттаьча графикага хьежача дукха ха я из техника тоаь хила еза. Из гlулакх ница пийсдаьаро бехке болча мастерске кoчкхагlа волча механика Бекетовен, заведующе Шагровен бехкала боьа гlертаж чlоагlа къамаьлаш ду.

«Техника тоаяра эшаш йола оатхалаш тоъал цах болаш дьаьь тlехьдисад тхо техника тоаяра», — йоах цар.

Механизаторий кадраш ца тоъаьта бакъда. Ши шу даьнцад ДДН-45 марках йола догlан хьисапе хаб детташ йола 15 трактор заводера хьаьеначa бес цар тlа болх бе сег а воацаш латта. Колхоз «Кавказ» йолча Вознесеновка яхача станице механизаторий курсаш яьхa мах бац аьлча, хари да. Цу хьакъехьа къамаьл дир оаха мастерской кийсбиннача трактористанца Колпаков Григорьецен Мутиев Рахманцен. «Колхозе механизаторий курсаш а яьха цхьамахьа балха а боацаш хlанз станице бахаш дукха мах ба», — дувц цар.

Уж балха ца бахар, уж балхара дlавахара керттера бахьан да механизаторий къахьегамцара материальни моральни безам совбаккхара ловзам болаш хlама ца хир. Из бахьан долаш тlехьабисаб колхоза механизатораш техника тоаяра а. Цу гlулакха бехке бараш малаш? Колхоза кулгалхой ба. Мастерской кочкхагlа йолча помещене чу вlашагl а яьха «Беларусь» яха ши трактор ДТ-54 яха кхоъ гусенични трактор латт. Уж толеш боахкача механизаторашa царех дохтача кулгашка хьежача гуш цар уж тракторaш бутт чакхбаьлча а тоа а ца еш латташ хургйоагга, хlаьта графикагlа февраль бутт чакхбоалаш тоае езаш яр еррига тракторaш.

Нагахьа санна уж кхочачамбоацараш хlанзее а дlа ца дохе, техника а колхоза къахьегамхошта бlаьстан балхаш хаинахьа чакхдоахе.

Б. ШАНРИЕВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

НОВКЪОСТАШТА ЖОП ЛУШ

КПСС XXII-чеи XXIV-чеи съездашта юкъерча хана партийни организацешка шерра дlайолаеннай КПСС Программан Уставои дlадехараш шоаш кхоачашдара хьакъехьа коммунисташа тела отчеташ юкъара практика. Из практика къаьсттта чlоагlъелар коммунистий хьанар а тlаьхьлаьа гlуллакхна хьалхара шор бехктоххам а айбелга лоархlаме хилар чlоагlа белгалдаьккха йола парте XXIV съезд диначул тlехьагlа.

Отчеташ юкъачу хана белгалйоах парте членийн кандидатийн гlуллакхий массе тайпара аспекташ. Цхьабакъда, уж юкъахь новкъосташха, принципиальноста ублаца, доттагlаа тlехь деш да.

Коммунисташта кхетам балара ма форма, хоаш ма дарра, могаьый «Ярославски городской партийна организаце партийни собранеш яра практика хьакъехьарча» КПСС ЦК соцам тlа Мадарра аьча, цу тlа белгалдаьккхад. КПСС Устави Программеш шоаш кхоачашъяра хьакъехьа парте членашеи кандидаташеи леча ховмашка касткаста ладувгlаро, кхьча гlуллакхашта нийса, «коммунистий хьинари бехктоххами лиххбеш, юкъьацарча партийни организацей гlулакхаш тоадара новкъостал деш хилар».

Из дlахьехха йиш я Октябрьски революце орден долаеча Грозненски машенашъеча «Красный молот» завода партийни организаце балхах долча масалца. Коммунистийи отчеташ толга укказа парте чухьарча балха практикена чlоагlа юкъедахад. Уж завода цеховой партийни организацейн партгруппийн собранеш, партбюрой парткомеи заседанеш деш повестка тlа уттаю. Цудухьа коммунисташта юкъе шер лоархlам шерра-шера дукхагlа дайлу. Укх тайпара диннеш йоалаергьа из. 1970 шера парткома заседанешка ладийгlад 30 сагага, хlаьта соайк — шозза-дукхагlчарга Цу шерашка ишта юкъхьйнпарча (цеховой) парторганизацешка (цу даькъе партбюрошкеи партгруппашкеи) отчеташ елар хьалкерча шера 177 саго, шоллагlча шера 218 саго.

Цу парторганизаце шийи практика я коммунисташ-кулгалхоша а парторганизацейн партгруппайн секретараше а цхьана отчеташ телаш. Масала, цеха начальникеца цхьана ладувгl партбюро секретарага, хlаьта мастереца — партгруппоргага. Цо коммунисташка торо хулийт кулгалхо боахаме доалах мел кхет, шийи балха тlа цо партийни кхьча общественни организацех кхоr гlортолга йоl, парторганизаце ла решенеш цо шийи балха юкъе мишта кхухь. КПСС Устав а шийи декхараш а цо ше мишта кхоачашду хьа; партийни йожаха а шийи аргlаниа коммунисташта дуwш шоай коллективе партийни решенеш кхоачашъяра ше дер фуд, администраце гlуллакхашта тlахьожам лоаттабара боккъа мишта кхоачашдьа.

Практикана юкъедихьад цхьан хана шии коммунистага ладувгlанга, хlана аьча вlаший нийсде йиш я партийни производственни балха тlа нийслу дика а зеланл а гlуллакхаш. Цу тайпарча собранена кийчо яра бехктоххаме вола сar оттаву.

Завода болат лоаладеча цехе цхьа собране юща оттайр слесара А. А. Седовен болат лоаладеча П. П. Герасимовен отчет. Цу шиннега а партбюро секретара хьадххаrlе а дlахайтa хинна шоай отчет яла езнлга. Седов кийчве хьожавьвар бюро член П. М. Калустов — къахьегама ветеран, Герасимов кийчве — мастер В. С. Глядченко. Седов къамаьл даь вьннахучул тlехьагlа доц дийхар Калустова. Цунах цо дийхар кхьметтех цунна лалаа болх бeш латташ хьт шерал тlех ха къххача новкъосташта а доахкий ца ховш хинна хlамаш. Петр Матвеевич Калустова цlена кхоачашдаьд шийна тlадиьла партийни гlуллакх. Шийна «дlавеннар» волча цlаrlа хиннав из, цун дезал байзаб цунна. Седова сесаг хьехархо я. Цlаrlара дезарши дукха да цун, цхьабакъда, маро новкъостал а деш атта лоархlаш из парех. Седов школе хул, берашца ніамагlкхет, заводах, шийи профессех дола хlамаш дуwш царна. Дукха ханаш йоах цо школа даьча шийи берашта хьехам луш. Къахьегин дукхабезарбовлаш lомаду уж туристически походе ух царца.

Ишта, шоай коллектива производственни общественни гlуллакхашка этара цьинарегlча тайпара дакъа лоацаш волча коммуниста Седова вахара цхьацха а лоархlаме сагlув гучаьдар коммунистийта Кхеталеш да, цу тайпарча отчетах йола решени массане а цаl хинна хилар: нов. Седова дика гlулакхаш цехарча барригача коммунисташта а коллектива воах членашта а хьохама оттадера.

Парткома каст-каста ладувгl коммунистий-кулгалхой отчеташка. Хlаьта цу тайпара дол повестка йола заседани, дукхагlча даькъе, цеховой парторганизацей секретараш, партбюро членаш, цехийи службайи начальникаш кхайке тlа а боало бий, шерра ю.

КПСС Программеи Уставии шоаш кхоачашдерах коммунисташа телача отчеташка ладувгlара даькъе «Красный молот» завода партийни организаце дикача опытах дувцача хана ала доагlа юкхьанца кхьметтал укказа а теркал ца деш хlамаши гlалаташи хинна хиларах. Масала, цхьан собране юща оттайора пхиъ а кхы дукхагlа а отчеташ. Цо, бакъдар аьнна, ден повестка тlара уж лоархlаме дешаш дерттlа къоштадара новкъостал де йиш яцаб хlана аьччи отчет дураша а къамаьлаш дераша е ха кlезига хиларах, хlоарга хьеrучадакацар кхоачамбоацараши уж хьахулийташ дола бахьанаши, царна анализ а нийса выводаш а е, эшшаш йола рекомендацеш ала вlаштlехьдалацар.

Коммуниста отчет тlайола ден повестка мишта язъергьа? Кийчвалара ха яла еза цунна е собрани хулча хьалхарча дийнахь хоам бича кхоачам ба? Цу тайпарча собране протокол мишта оттадергда, цунах лаьца ер йола решени мишта хила еза? Мутlареча коммунисташка ладийгlача кхоачамбаь lергда е дьакиха юкъера ца воаккхаш массанега а ладувгlаргда, партийни стажи карара гlуллакхи ца а хьердащ? Отчеташ хьанийра ергlа оттаергья е яхьаза ца хьача ден повесткана юкъеккухьаргья уж? Хьалхагlа отчет луш хиннача новкъоста ена рекомендацеш кхоачаш ца яраща фу дергда? КПСС Уставах лаьца масса хаттар дергда отчет луш воллунга? Уставах йола отчет лерхlа йоагlий, нагахьа санна хадданза тlадиьла партийни гlулакх долаш коммунист хилча? Отчет еха езий хоржаш йолча партийни органий составо юкъе болча коммунисташкара?

Са сай ладувгlа дийзад коммунистий отчетех лаьца партбюройи парткомийи собранеш заседанеш кийчъярен чакхъхарен практикаш дувзадена долча царга а дуккхача кхьча а дешашка. Цу гlулакха кийча инструкцеш ца хиларах а е яхьа йиш ца хиларах а, царна жоп лаха дезар кхьча партийни организацей балха опыташра, партийни директиваш кара, парте цу Устава тlара. Масала, коммунистий-кулгалхой отчеташка ладувгlа дезий яхача хаттара жоп лу Устава тlарча йоазаш йолча, партийни дисциплина массанена а цхьатарра ихача положене.

Юххьанца цу керлача формагlа болх беш партийни организацей секретараша мел хало лоара кхета а деш, КПСС горкомо вlашагlа а теха дlайоаржаьй цу дешах йола дукхача юкхьанцарча партийни организацей опыт. Белгала аьча, горкома бюро дийцар «Октябрьски революце орден долеча Грозненски машенашъеча «Красный молот» завода партийни организаце коммунисташа КПСС Программеи Уставии кхоачашдарах телача отчеташка ладувгlара практика хьакъехьараь дош. Красномолотовцийн опыт, кьоабал а яь, дlайоаржае могаййр. Из соцам кхоачаш а беш, горкома оргтодело кийч а яь оакхьаьккхар машенашъеча предприятте юкхьанцарча парторганизацей секретарий семинар. Цига керттера лектораш бер «Красный молот» завода цеховой партгрупашта секретараша парторгаша. Уж дагабейлар коммунистий отчетех лаьца собранеш гулъярен чакхьярен опыт [illegible]. Цу [illegible] завода [illegible] цу новкъостий ду а коммунисташа кхетам белара даькъе из лоархlамегlа йола форма дlахо дегlайоалаяра хьакъехьа а дийшар семинаре парткома секретара нов. Ю. В. Кузнецова.

Коммунисташка ладувгlарах йолча практика хьакъехьарча коммунистий отчеташка хьежа хьинай КПСС районий бюрош. Парте райкомаша цу деша хетаь семинареш а ий керда хиржача партийни активаца. Шеко яц, из беррига болх дlахо а леларгхьарах. Моттигашка из вlаштlехьбаьккхара хаддаза новкъостал ду партийни комитетий инструктораша.

Цхьабаькъа, нийса хургдаций коммунистий отчеташка ладувгlара практика ерригача юкхьанцарча парторганизацешка пхьатерра дика дlахьаш я аьча. Масала, партийни балха ца форма вlалла лелаеш а яц «Грознефть» объединене тампонажни контора, ацетоновк завод, № 7 йола гlишлой-монтажни управлени, машенаьша отделене мухьам тlайучтера-доассадара балхий дистанци, кхьнераш санна йолча парторганизацешка. Наг-нагахьа е форма мара лелаеш яц из радиотехнически завода, «Вторчермет», Грозненски межкдьтте институте, Нохч-Гlалгlай паччахьалкхен университета парторганизацешка.

«Юххьанцарча партийни организацей гlуллакхаш дlахо тоадара долаш лоархlа КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра даькъера пар лоархlам лакхбарен хьакъехьар КПСС горкома аргlанара [illegible] кийчъярие дувзадена [illegible] дакъе хlана ца [illegible] йола городера парторганизацей тезиий. Тохкамбеш бераш [illegible] йолаш доача [illegible] юкъе дар партбюрой партийни комитетий собранешкеи заседанешкеи коммунисташа отчеташ телга юкхьанцарча парторганизацешка практикане юкъеихкхьарах доле дош а. Кова а хеташ белгалдаьккха логдоегlа. Дукха а дукхагlа йолча организацешка коммунисташта кхетам балара из форма партийни вахара норма лоархlаш а тохал [illegible] из юкъеихкхьаш а хилар.

Цхьабакъда, анализ хьахьокхаь из болх хlане укх сахьата [illegible] сагlорахьа мара беш ца хилар. Теркалдеш да, цу тайпарча отчетий тема дукхагlдола даькъе алха балха тlара (производственни) гlуллакхаш мара ца хилар. Хlаьта коммунисташе профсоюзо, комсомола, кхьча общественни организацей балха юкъе дакъа лацар санна дола дешаш нагахьа мара юкъедоагlаш дац. Цу тайпара [illegible] нагахьа дувцаш [illegible] болх бехаш [illegible] организацешкара гlуллакхаш [illegible] чакхдаханза хилча [illegible] хилча.

Цунца дувзадоагlа [illegible] [illegible] коммунистий [illegible] Лайла [illegible] лаьттара кхеначка ладувгlар коммунистий отчеташка. Цул тlехьагlа лаьрхlар, гучадьнначох, шийна тlадилла партийни гlулакх кхоачашдеш воацача коммуниста нов. Гречкина ладувгlа. Шийи хана агитаторалла хьожаваьвар из. Хlаьта цо, ма дарра аьлча, йlаьххача хана цхьаккха тайпа болх кхоачашбаьбац. Цига гучаьннаб укх тайпара оагlув а. Цу селларча хана ладувгlар [illegible] профсоюзашка болх бе хьожаваьча 37 коммунистех [illegible] Из кхы гаьна далийта мегаргдоацаш хlама дац. Коммунисто хьалха мел дала дезача этара вlалкхарча дешах цаl хила деза шийи партийни организацига цо беча балхах дар, вешта аьлча шийна тlадилла партийни гlулакх цо кхоачаш мишта ду хьоьхийтар. Хlаьта общественни организацешка беш бола болх — тlадилла этара бехктоххамегlа доле партийни гlулакх. Цу тlа а, белгалдаьккхача лоархlаме хургда, цо доаш цо ца дарра КПСС Устава хьалхарча пунктера дьадоагlаш хилар.

Коммунисташкара — еррига [illegible] кулгалхошкара отчетеш телача хана шаш болаш хьадеш доагlа общественна балха юкъе, коллективе членашта, къаьстта а комсомольцашта, кхетам луча йоаш дикъа хайара даькъе цар лар фуд. Нагахьа санна сменайи участкейи мастераш, бригадираш, начальникаш уж бале хlаьта а, хlана аьлча, уж дlаrlа букъебена ба къоначa болхлошна. Из теркалдича лоархlаме да Череповецки Минский завода хьакъехьа КПСС ЦК соцамаш ярдаляра дувзадена, хlана аьнча цар партийни организацешта чlоагlа могадаьа кулгалдар инженерно-технически болхлой коллективе беча кхетаме балха дукхагlа юкъе увзайта.

Владимир Ильич Ленина аьнад, производстве а беха а шайтара хьокхам тоьа беза парте члено. Цухуьха коммунист хьалхара деррига доаhъошка хьалхе денаа даькъа коммунисташке дукха lаламдара доаттабеча къоастам доаш тха городской партийни организаца теркама юкъмоттге латт. Хlаьта дукхача дьале ца вlаштlехьдаьккхара новкъостал ду кхайнга партийни организацей балхах [illegible] тlа-тlа шерагlа юкъедулу йолча, КПСС Программеи Уставии шоаш кхоачашдара хьакъехьа коммунисташа телача отчетий практика.

В. ЛАВРИНЕНКО,
КПСС Грозненски горкома организационни отдела заведующе заместитель.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Бурилкаковскhагка форма тlа ялшай хи тlа гlолла лэра «Азербайджан» яха бурувлетта установка. Парижски Коммуна цlерагlча кемаш тоадеча бакински заводе хьалхь из 20 метрага кхаччавьа хlовсача форма чу кхо километр хlоарга скважинаш йоахаш бурувлетта лаьрхlа я.

Лаьттан чехх чуухарешта тэр на лу дикагlа парrlатонаш хилийта хьийжаб проект оттаьраш. Экипажа гlулакха — комфортабелий каюташи салонаши. Доккхача лаьттанда бураш лоаттабара вертолетех лайда йиш я. Царна лаьрхlа хьаха майда а я установка палуба тlа.

Укх гаргарча хана Бакура 60 километр къахбасслаттахь шийи этара хьалхара скважина бурувхоза йолаврутья «Азербайджан».

СУРТА ТlА: Каспа тlера ма тlа гlолла лела бурувлетта установка.

В. Пашкова сурт.
ТАСС фотохроника.

Болх тоабара наькъаш лех

КПСС XXIV съезда решенена, «Социалистически аьь вlаштlехьйоаккхита дlахо а тоадарах» болча КПСС ЦК Соцамо кхы а низ белийтар, хьинар дlайр М. И. Калинина цlерагlча комсаш кхеча совхоза болхлой. Ишта дlайолийр шийи отчет совхоза месткома председатела Н. П. Орлова кхачам промышленноста болхлой профсоюза обкома II пленума юкъе дакъа лоацараща шоай профсоюзни организаце парте решенеш мишта кхоачашъю дувцаш. Социалистически аьь дикагlа вlаштlехьъаккхара хьакъедьарча гlулакхий план оттаьй профкомитето администраццепа дага а юллаш, из йийцай ерригача коллективо. Оахе къаьстта теркам тlебихийтар, аьлар цо, коллективашеи къаьст-къаьстача болхлошеи социалистически декхараш тlаэцара, хlаьта юкъарча собранешка уж дувцаш царна вlаший юкъе договораш оттадайтар, декхараш кхоачашдоага вlаши хьажаргболаш чlоагlдар. Гlулакх ишта оттадаро йиш лийтар къахьегама методаш дикагlа йовзийта, уж производствана юкъейоалае. Коллективайи къаьст-къаьстача болхлойи декхараш хоза издаь балха участкашка хьалхехад профкомитето. Хlаьта совхоза администраце кхоачашъе белгалдьхьа организационно-технически мероприятеш. Шелалех лоаьар духьа лаьттах ехка комсий гаьнаш хьайоастача, муды тlаботтачен тlера lобоаккхачен, плантацешта обработка ечъ балхашта, хlаьта ишта ялат доаккхачен хьайбай продукци йоаккхачен халача балхашта механизаци яра къаьстта теркам тlебохийт укказа.

Коллективе социалистически аьь йоаржаяра хьалаш белгалдоахача хана оаха цьоастадар моральни материальни поощрени яра дезараш а. Культураш дlавича, царна гlулакх деча, уж чуэпача, кхьдола балхаш деча котъаьинача отделене коллективана лургйолаш [illegible] [illegible] [illegible] бригадашта, [illegible] къаьст къаьстача болхлочо [illegible] 27 [illegible] кийчъай.

Дlадаьча шера [illegible] тlа [illegible] 12 [illegible], 31 [illegible] совхоза сийлен Доска тlа [illegible]. Масала, [illegible] способегlа 50 гектара тlера [illegible] гlалаш лаьттах кlалхара [illegible] тракториста 100 сом лу. [illegible] совгlа [illegible] гектараш 3 сом лу. [illegible] 150—200 [illegible] 50—75 сом [illegible] лу, [illegible] гектара тlера [illegible]

хьаьстача бригада бригадира 120 сом премя лу. Хlаьта комсаш хьайоаццаш дика боля баьча студенташта а ахчаи премеш тел.

Дlахо докладчика дийцар совхоза болхлошта дlадахача шера карагlдьинарех, укх шера ле лерхlарех, нийслуш долча кхоачамбоацарех.

Цул тlехьагlа дlайолаелар прениеш. «Победа» совхоза директора Прокопова дийцар совхоза профкомитетои администрацеи социалистически аьь дикагlа вlаштlехьъаккхара деча гlулакхех, аьье хьалха латтарашта моральни материальни поощрени ярах. Агротехника боккъонаш йизза кхоачашъяра къаьстта теркам тlабохийт цига. Еррига техника кийчъяьй бlаьстанара балхаш ханнахь чакхдахара.

Баьцадараш кхедеча «Ассиновский» совхоза бригадира Лофазаис дика йовзийташ йийцар нийсагlча пятилетка хьалхарча шера коллективо баьча балха итогех. Укх шера 1971 шера хинначул ззар тоьн дукхагlа баьцадараш чуэца лерхl оаха, аьлар цо. Баьцадарий культурай рассада кийчъеца чуйнна бола бу хlанз парникашна, 80 процент гаргга созаь бешамаш яlа яьний. Къаьстта дика къахьег опыт йолча нов. Жукова, Бочаровас, Землянскаяс кулгалдеча бригадашта.

Ассински консервни завода цеха начальника я. Зубовас 1972 шерара баьцадараш чакхдахара завод кийча я, аьлар. Томат-пасте кийчъу баьцадарашн соми чакхбоаза керда мощностащ оттаьяй заводе. Уж гlулакхаш дешие а балхах мукъадолча хана оборудоване ремонт ю оаха. Къаьстта теркам тlабохийт материальни ресурсаш кхоара, уж хьурмат а деш дlаехийтара. Бакъда, аьлца оратора, «Консервплодоовощ» объединене тхога кхача деза баьцадараши соми кхача заводашка дlаухийт, цу гlулакхо план кхоачашъяра новкъарле ю.

Пленума къамаьлаш [illegible] [illegible] кхеча «Знаменский» совхоза керттерча агронома я. Тугарина. Грозненски консервни завода [illegible] кома председатела я. Болтичевай кхьчар.

Кхачен промышленноста [illegible] предприятешка социалистически аьь дикагlа кулгалдара [illegible] шерра решени тlайийнар профсоюза обкома пленумо.

Профсоюза обкома председатела А. И. Петрухина дика болх баьча дукхача болхлошта сийлен грамоташ елар.

С. ЧИХАРЕНКО.

БИБЛИОТЕКАРЬ

5,2 эзар совгlа книжка я долаш йlаьхий библиотека я Грозненски № 13 йолча юкъерча школе. Лестам болаш, цlена, сийрда я библиотеке. Библиотека заведующе Баткова Раиса Николаевнас шийи гlулакх дезаш леладелга хоржа книжкашка хьежача: дом тlаулаш е йоазув дах книжка ноосагlаш.

Школа дирекце йоагlаш йола йоахке яр бахьан долаш кlара шера 600—700 керда книжка вц библиотека.

Дика, сийрда дешара зал я библиотеке. Шийна дlадахьа йиш йоаца литература зале деша йиш я моллагlчун а. Дукхьал дешархошта деш книжкаш керда на lеш дукха болх бу нов. Баткоас. Дешархоша классе моллагlа тема lомаеча хана кхассал аралье дешa деза литература тlадола списох хьалъаллай массанена гургйолча моттиге. Дешархоша дерриге книжкаш деш е дешаш хьал Раиса Николаевнас. Библиотека зале ю дешара конференцеш. Масала, «1905 шерара революце» кхача тоьана хетаь конференци йир цо хьехархочуща Е. И. Хадаревайца цхьана.

СССР 50 шу дузаь цlайна шийи тайпара кийчйу нов. Баткова. Цунна хетаь книжкай выставка кийчъеш я из. Хlанзехьа дукха тайп-тайпара литература гулдаьд. Ишта книжкай выставка кийчъю цо пионерски организаце 50 шу дизара хетаь а. Цул совгlа 7—8 классашка керда художественни литература обзор ю библиотека заведующе нась-нашна.

Бераши книжкаши доалаш могаргйоацача Баткова Раиса Николаевнас Чехова, Гайдара цlерагlча библиотекашна айхха бувзам лоаттабу. Библиотека доаца книжка ийшача дойчъяра дьалох Раиса Николаевнас. Масала, классий сахьат долча хана деша «Къахьегаме хозу, сий доагlа ена» яха книжка йийшар 8 классерча дешархочо Матаевала. Школа библиотеке дацар из. Гайдара цlерагlча республикански берий библиотекера дера цо из книжка.

Баткова Раиса Николаевнас школе болх бу 25 шу да. Библиотекарь из йола 17 шерал совгlа да я. Цунна шийи болх безаш сона дукхаева из бераш а.

Х. АРШМАТОВ.

«СЕРДАЛО»
2-гlа агlо. 10 март 1972 шу.

КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН

«Грозэнерго» районни энергетически управлене энергетикашта дика вовзаш ва Кудряшов Николай Емельянович. 40 шу совгlа ха я цо ишта къахьега. 1932 шера Коминтерна цlерагlча теплоэлектроцентрале балха вера из. Цу хана энергетика опыт йола нах тоьаш бацар. Духхьашха слесарала болх бир цо. Цига къахьегаш массехк шу даьнначул тlехьагlа 1938 шера предприяте кулгалхоша из хьажаву социалистически къахьегама шин шера йолча школе деша. Тlехьа чакхььинхар цо из школа.

Школа чакхъьаккхачул тlехьагlа контрольно-измерительни прибори цеха мастер волаш болх бе волавелар из.

Сийлахь-боккхача Даьй-махка тlом латтача хана са ца ходеш дикъе бахьан долаш моастагlчох леташ хилар Н. Е. Кудряшов. Ишта денал долаш моастагlчунна тlом барах тийша хиннахьалкхен совгlаташ дукха да цун. Тlом чакхбьиначул тlехьагlа ше болх беш хиннача коллективагlа къаьста маганзар цунна, цудухьа юха а ше хиннача балха воагlа. Берригача энергетикайца цхьана хьинаре дакъа лоац цо электростанце юлаттастача, эвакуаце юха цlаккхьача теплоэнергетически оборудоване вlашагlйоладича.

Из болх бе волавелча денз дикка дегlаенай Грозненера межкдаьтта чакхдоахен межкдаьтта химически промышленность. Из электрически йоахален энергеца lелашъяра хьалйир вай республике этара йоалагlйола № 2 йола теплоэлектроцентраль. Цу ТЭЦ-а турбинашн яьшк вlашагlдеккачул тlаьхьагlа тlаьхожамеи автоматикеи цеха начальникалла хьожавир Николай Емельянович. Хlанз 20 шу да цу цеха коллективана цо кулгалду. Массаза а социалистически аьь хьалха латт цун коллектив.

Дукха за йоацаш ТЭЦ аьх болхлочо елар «Къахьегама ветеран» яха сийлен цlи, царна юкъе вар Николай Емельянович а. Цига балха веча денз цунна тийша пачхалкхен совгlаташ, Сийлен грамоташ, ахчан премеш дукха да.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Сурта тlа: къахьегама ветеран Н. Кудряшов.

В. Гречиша сурт.

ЛАДУВГlАРИЙ ТЕРКАМ ТlАОЗАШ

Балха ди чакхдоалаш даттар. Дегаш айдена къахьегаш бар Къилбаседа-Кавказски магистральни межкдаьттапроводай Управлене болхлой: партийни организаце секретара Ольховски Леонид Петровичa ховш баьбар царга цу дийнахь политэкономе проблемаш lомаеча семинарски группе аргlанара занятти хила еза аьнна. Цу тайпарча формагlа дешар вlаштlехьдаьккхад укказа lилма-технически прогресс lалашмате чlоагlа дегlаухача хьалдешка хlаре сar кlоаргга экономически процессаш йовзаш хилийтар духьа.

Цlеча уголоке 34 сar вlашагlкхийттавар, царех 24 коммунист вар, вожаш — парте боацараш. Керттерча даькъе лакхера образовани йолаш бар уж. Цар къахьег техникаш, операторащ, нефтебазай начальникащ, инженераш болаш.

Цу семинарски группе дешаш бола беррига нах аргlанарча занятте бьхкабар. Цо хьагойтар из гlулакх ладувгlараша чlоагlа бехктоккхаме хеташ лелададга. Из керттерча даькъе управлене партбюрос цар дешара еча йоаккхонах хьахинна хlама да ала мегаргда. Хlаьта партбюро секретарь нов. Ольховски ше цу гlулакха чlоагlа теркам тlалоаттабеш ва, дешарца дувзадена кхоачамбоацараш нийсделча цу сахьате партбюро е собране дувца оттаду из доаш. Хlаьта дешара тlера вуллар малав цунна дика ховш ма дий, хlана аьлча из ше а ва цу семинарски группе дешаш.

«Еза-йоккха индустри — СССР экономически низ дlахо дегlабоалабара лард» яха аргlанара тема лакхача идейно-теоретически боараме къоастае хайра пропагандиста Трегубов Вадим Петровича. Цу тема дешаш дувцача хана шерра дакъа лоацаш бар ладувгlараш. Безам тlаоезаш дар цига управлене начальника заместитела нов. Артеса даь къамаьл. Цо хоадамболаш хьайовзийтар цу тема «КПСС XXIV съезд еза-йоккха индустри хlанзарча этапе дегlаярах» яха хьалхара дош. Дика кхеталеш дийцар керттердар еза-йоккхача индустре структура тоае кхаш хиларех, производства кхарджаш кlезигагlа а бухсоцаш хьалула продукташ дукхагlа арахецийта а торо хулийташе дола доагъош дегlаккхьлар, къахьегама оасарле лакхъяр долга. Дика довзийтар дийцар кlсагlча пятилетке ца гlулкх lаламдаре, дезаш фуд.

Кадрашта волча инспектора нов. Соломатина ше къамаьл деш дукхагlа теркам тlабахийтар 1971—1975 шш. СССР халкъа боахама доагоре-энергетически доакъош дегlаьалара керттера лостамаш белгалдахара. Хьахьеккхер производства а бахача аьха а доагораш энергеши дувзадена хьашташ кхоачаш мишта дергда. Кердача пятилетке шийи межке хьалъергья атомни электростанцеш. Советски Союзе керди хьалттьнча электростанцеш лаьца ше дувцаш шерра лайда эзар цо газетий материалех.

Ишта безам ца эккхаш ладийгlар занятте [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] инженера нов. [illegible]. Халкъа боахама йоагlача ассортиментагlа бедаш лакха дикал йола материалаши доаттаяра гlулакх дегlадоаладара даькъера декхараши цар перспективаши йийцар цо. Цу къахье Нохч-Гlалгlайчоах лаьцa дукха масалаш а нийсйир.

Чулоацам болаш дар цу занятте доккхагlволча диспетчера нов. Демченкос даь къамаьл а. Ладувгlардоез дукхагlчар къамаьлаш деш, цар шоай хоlамах дукха хаттараш деш шоашта хетадол уж вlаший дагабоалаш чакхьяр собеседовани. Цу дагарча дера хьагойтар пропагандиста дийцар ладувгlардой уйлаш гlортенаш хиннилга а, цу темина цар бовзаш тlеоза цун вlаштlехьдаккхийта а.

Занятте чакхйоалача хана Вадим Петровичa занятте дийцача [illegible] нов. [illegible] йола къамаьлаш [illegible], хlаьта укказа кlезига хьехадь литература дешаш керттегl а дахар.

Цул тlаьхьагlа шерда кургйолча занятте тема дlайовзийтар пропагандиста, йолаш литератураш болх мишта бе беза дийцар, къаьстта В. И. Ленина произведенеш lомаеш.

Нов. Трегубова ю занятеш дехкача идейно-теоретически боараме чакхъяьлаш хилар бахьан да из производство дика йовзаш, шийи знанеши лакхъяра чlоагlа тlаккхьуш, дукха керттера а кхьдола а литература, журналаши газеташи дешаш хилар. Укказа юххьанца болхло волаш къахьега волавенна из хlанз кулгалхо ва. Болх беш а заочно Грозненски межкдаьтта институт чакхъьаккхар цо 1967 шера.

Чlоагlа уйхе тlакхийта вийцу Вадим Петрович кердача занятте. Дукха къахьег цо марксизма-ленинизма классикий балхаш lомадеш. Занятте хила ши кlира ле йисача хана ладувгlардошта практически занятей план дlаху пропагандиста цар шоай lомаде деза литература дlайовзийт. Нагахь санна цар ца кхеталеш хlама нийслой цох лаьца хатта боагlа уж пропагандист волча, хlаьта цо лоаш хоадамболаш жоп лу царна.

Хlаьта нов. Трегубова кулгалдеча семинарски группе занятеш чулоацам болаши ладувгlархоша шерра дакъа лоацаши чакхъюлаш хилар моллагlа тема коллективе тахайнарча вахарца юкза доаш пропагандист вола да, формализм юкъе йоацаш ледаду цо из бехктоккхаме партийни гlулакх.

Цудухьа хулаь кхогга-кх бола Мстебаьннача тlехьагlа кlаьдбенна бале а гlадбаке пун занятешка нах болхаш хилар.

Л. ЕВЛОЕВА.
КПСС Октябрьски райкома пропаганди агитаци отдела инструктор.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕШ

БЕРИЙ ДОТТАГIА

Советски милицие 54 шу [illegible] хетаньча торжественни [illegible] чурча гIулакхий Заводской районин отдела начальникан [illegible] майора А. А. Карена кIей [illegible] чурча гIулакхий министра [illegible] приказан тIаьра Остапенко Татьяна Ивановнай цIи [illegible] цига гулбеллачу отдела [illegible] кхьатарра гIоьраш [illegible]. ЦIей деадеча приказа тIе цIе [illegible] Ленински цIаргIа эттара [illegible] хаттача охьан гIанда тIе [illegible] хьалхага юхьхьараш тоо ю [illegible].

— Кхоьачам болам дар [illegible] цар, познъостий, — [illegible] кхы [illegible] хаьна магазинар [illegible] ма-ай куьца дет тIаьра безам [illegible] дIахайточа новкъостацна. Цхьабакъда, массеш [illegible] гIолла, сан гIадамхарам [illegible] тераза еха [illegible] тIехьагIа, дIаяо [illegible] цо ший хьанаьа.

— Баркал [illegible] довкъостий, дег тIаьра баркал. Оаш со [illegible] хIама дац [illegible] Кхоьачамбоамарам [illegible] тIе. Цхьабакъда, новкъостий, аз тешшам дош лу [illegible] дин дIа [illegible] боах ба.

Цу дешаша [illegible] Остапенко Татьяна Ивановна, коммунист, город Грозный чурча гIулакхий Заводской районин отдела [illegible] берий цIен инспектор.

Милицера берий цIа. Фуд из? Цхьабараш кизагIа ккуьа уккхаа, цхьабараш [illegible] цIагIа болхеш санна боагIа. Чоьхьаме хIамиц хийсау милице берий цIенонна. Уккхаза дукха дагабуш, уйлаш ю, дIадахараш [illegible] дагадох, дег чу дужаду. Уккхаза хирц доттагIий бин е боахийташ, дерда [illegible] бараш бова.

Милицено белхоцбе бераи доттагIий бе ахкаагIйоле инспектор Остапенко Татьяна Ивановна зорзаз хатта милице берий цIен болхий а. Шоай дагай [illegible] бераш дIатадам бола бахха-дахь вах ба милице цу цIагIа [illegible]. Геттара [illegible] тIехьа чакх а [illegible] берий цIен инспектора [illegible]

[illegible] Татьяна Ивановна. 1930 шера гор. [illegible] педагогически училища [illegible] Старо-Щедрински [illegible] 1950 шера дени 1966 шерага [illegible] республика чурча гIулакхий управлене берий цIагIа воспитатель болхаш [illegible]. 1966 шера дени милице берий цIен инспектор болхаш болх бе а.

Халахете а, цхьаццa [illegible] вахара [illegible] Цудукха, Т. И. Остапенко [illegible] [illegible] новкъостий [illegible] (халахете а, [illegible]) [illegible] гIулакхех цар дог долийтар. Татьяна Ивановнас бераш кхетадаьна Iеь, юкъарчаа дошцаш ше хьинаре дакъа а лоац кхувш боагIараца дах зуламаш хьагучадоккхача. Махкаш зерте лаьтта кхувш боагIарай группа даки телефони трубкашй аппараташ лечкъаш хиний. Татьяна Ивановнай дукха хьахьега, дийцар из группа хьагучаккхара. Татьяна

[illegible], кухна [illegible] дагаа хьинарий [illegible] из зуламе группа [illegible] хьагучаккхарах [illegible]. ХIаьта цу кхувш боагIарий [illegible] массадолча хIамаш дукхагIа дагайоаллар дукха, педагого, [illegible]. Дукха ха иалехьа из зуламера группа ше ма ярра хьагучакьхар, цун юкъе дакъа лоацаш хинначи хIараннаш де доагIар дар.

Кхалита Шабельков керте лаьтта цхьаькха группа а иштта ме гаргдоаца гIулакхаш леладеш, ара дIаоттань велосипедаш лечкъеш хиний. Остапенкое общественностана цхьана из группа а ше ма ярра хьагучаккхар, цар лочкъаь хиннa 7 велосипед а

йоаккхош. Иштта тайп-тайпара таIазараш дар цу бераштъ а.

Цхьаза, отдела болхлой, балхе тIаьра цул беррига новкъостий цецбоал Татьяна Ивановнай хьинарча гIулакхах. Массе метте, долла хIама да кхуа кул: школе а яха, дешархой дахьшта-нохоша дика чулоацам боле лекци яха, «вIаштIехьа боацача» кхувш боагIарий дий болча хила, Заводской райисполкомерча кхувш боагIарий дешхата йолча комиссе высадеешха дакъа лаца, общественности активаца беседа а, и. кх. дI. Цу кхьалсаго хьинаре дакъа лоац шоай коллектива общественни вахаре, чурча гIулакхий отдела партийни организаци партбюро член а я из.

Балха тIаьрча ший новкъостийна «Из долла хIама де миштa кхув хьа, Татьяна Ивановна?» аьнна шийга хаттар дича, цо кхи уйла а ца еш жоп лу: «Долла хIама де кхув са бахача наха юкъе дика общественникаш сай болаш даь». Белтала, из да а де, Татьяна Ивановнай аьттув бувлар. Цунца боля беш ве штате воаца 18 инспектор, бераш тIахьожам боацаш хиларна цар зуламашца къовсам лоаттабара йолча Совета 72 член. Районо вIаштагIа а дакха, общественни хьисане болх беш да 15 берий цIан клуби. Цар председателашцеа Советий членашцеа цхьана зуламаш ца хиллийтара бокхха болх бу Остапенкое хила кхетадуьйш. Долча берий дахьшта-нохоаша.

Рузье хиннек сай деш буьл Татьяна Ивановнас хьинаре зетуьхкастан — берий [illegible] общественникаш. Масала, [illegible] милице берий цIагIа учете латташ ваI Юрий а волаш хилна М. К. Простепова. Боiага харцахьара самадаш дIахковсийта вIаштIехьалахар наьха. Юре хIана ше а хьинаре дакъа лоац «хьалеча» берашца беча балха юкъе; по вIашагIьаллача футбольни команда шоай районерча берий футбольни командашта юкъе хьалхара моттиг лаьцай.

Чурча гIулакхий организацаш дукхача шерашка болх барах, ший декхараш тIехдика кхочушдарах 23-ла совгIат делнад Т. И. Остапенкоа.

1967 шера РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа «Общественни порядок лорабра тIехдика гIулакх дарах» медаль еннай. 1970 шера СССР чурча гIулакхий министра приказагIа СССР МВД Юбилейни Сийлен книжка тIа дIаязъяй из. 1970 — 1971 шерашка «НГIАССР МВД милице берий цIен дикагIйола инспектор» яха цIи еннай, Нохч-ГIалгIай АССР МВД Сийлен Доска тIа яьккхай.

Укх лоацача газетни статье тIа дийца йоаллургйоацаш дукха дар Остапенко Татьяна Ивановнах дувца.

Маьрша - могаш яхара болха тIа толамаш дахара лоаш дег тIаьра лоаца бакхха доглоагIа, аьнча сон лоацаш дикача гIулакха — кхувш йоагIа вий тIехьа хьалкхеара — ше еррига а дIасенача цу балха - дикача кхалсага.

Н. ЧУМАКОВ,
чурча гIулакхий Заводской отдела начальника политически декъе балха воаа заместитель, милице майор.

БУВЗАМАШ ЧIОАГIЛУ

1968 шера 19 ноябре арабаьннача «Советски милици дIахо чIоагIъяра де доаран даккъехьарча» КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцамо чурча гIулакхий организацешка дIадех къахьегамхоашцара бувзамаш хаддаза шердаьгеш чIоагIдалгеш, общественни порядок лораеча зуламашца къовсам лоаттабеча общественности новкъосталах ше мотта дукхагIа пайда эцалга, милице авторитет из мотта лакхьалга. Уж дIадехараш тергал а деш, республика чурча гIулакхий министерствен дукхагIа мероприятеш хийчъяй партеш правительства соцам кхоачашбара тIаьрзаь. Масала, республика городашкарча йоккхийча предприятешта хаддаза шефство лелаю чурча гIулакхий горрайорганаца. Цар партийни, комсомольски, профсоюзни организаца цхьана кхетама, болх бу къахьегамхоашта юкъе, советски законодательстве дIадехараш, хьарцаьа мел долча хIамашца лоаттайеча къовсаме общественносто лоаца дакъе дIадовлийташ.

Республике бахача наха юкъе правови знанешта пропаганда яра, республика чурча гIулакхий отделашта кулгалдара гIулакхе бокхха боля бу Нохч-ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министерствен «Знание» обществе членашa. Правови темаех лаьца 1971 шера 300 совгIа лекци йийшай, беседа хьй цар бахача наха юкъе.

Дахьшта-новвошта кхетам балара боля дикагIа вIаштIехьбаккхера цар правови культура лакхъяра дукха МВД «Знание» общества 1972 шера 76 лекци йийшай город Грозне дукхагIйолча школай родительски собранешка. Лекцей тема «Кхувш боагIарий зуламашцеа тIахьожам боацаш уж лелайтарцеа лоаттабу къовсам налагIча хьал тIа ба а бераш кхедара хьалхара дай-нанной бехктокхам ба». Уж лекцеш дикагIа вIаштIехьъяьккха хиний Октябрьски, Старопромысловски, Заводской районий школашка. Дахьшта-новвошта лерг дилле ладувгIар милице болхлой гIадбаха тIаьцар. Миштмеда а [illegible] «Зошаш, пайдане лекци я» — хIаддалца зулам. Дапаз даля а, шоай берана фу леладу хьамара дай-нанной оарцагIбоахаш. ВергагIаш а лаьрхIача лекцешка ула дай-нанной 14800 саг ва.

Чурча гIулакхий организацешта общественностана вIаьха бувзам лоаттабера лешаеа лаьца беш бола бокхха боля республика городашка метта, юрташка а бу. Цунца дувзаденна белгалдаккха белам ба са, Шелковской районин милице отделa бахача нахацара, кхаьна къахьегарашцара бувзам тIе-тIе чIоагIлуш хилар. Уккхаза отте а дань, чаккдоехаш да колдагIча формехьа шоал а бахача нана хьалхашка отчет дуьга. Отчет дуьга хана къамаьл дара боккъоац хийчо ю отделе, отчет дикагIа дилийтар дукха керда сакъердаме материал гулъю. Уж дерригa къамаьлаш кийчдеча докладе дакъа лоац политически кхетама балха отдела начальника заместителa милице воккхагIволча лейтенанта воа. А. А. Салова.

Дукха ха йоацаш отчеташ дилар Каргалиновски Червлёнии станицай юрте Советашка. Отчеташ еча бийхь боалабар юккозий кулгалхой, станицай шоай мукъагIарча халкъа дружинай командираш, станицашкара цхьа боле кулгалду новкъостий. Керта а болаш чIоагIагIа къамаьла хилар, общественни порядок дикагIа лорабра новкъостал деш йола мероприятеш белгалйир. Шелковской районе хIара квартале участкови инспекторашa отчет тIа райисполкома сессешка, станицаи Советий заседанешка.

МВД кулгалдеча составах бола новкъостий каст-каста вIашагIбеттабела бьыйнаб къахьегамхой коллективашца, лакхерчеи юккъерчеи дешара заведенешка даша багIарашца. Масала, соаьх министерства отделий начальникашка Ленински РОВД кулгалхойца вIашагIбеттабелар «Красный молот» завода, В. И. Ленина цIерагIа ГНПЗ болхлошцеа гIулакхерча нахаца. Хьамкашта къамаьл хилар советски граждани къахьеганк сатеми дораба оттабьча милице болхлой халачеи масе тайпарчаи балха къахьенадь, общественни порядок дикагIа лоаттабра леладеча къовсаме болхлошцей гIулакхерча лахагIа дургдеча новкъосталй хьакехьа вIашагIкхийттаршца. Лерг дика ладувгIар уголовни розыска отделе начальника воа. М. Г. Застрожина уголовни розыска балха хьакъехьа, зуламаш ца хиллийтаф духье лоаттабеча къовсама хьехархоа, химико-технологически техникума студенташа лена

[illegible] дахьеш дувцачуьна.

Шоашта республика чурча гIулакхий министра заместитель воа. А. Ф. Вуза дезь къамаьл ръаьь хиннa тIайнар педагогически училищан механически техникумал студенташа. Уж деррига вIашагIкхетарал долча хана гулбеннараша дахьча деррига хаттарашта дикаа жоп тийнад.

Цу тайпара вIашагIкхетарош шолле лакхагIа лаьрхIа хийчлу цига къамаьлаш де дезаш бола новкъостий, шоай вIашагIкхетар хургдеча предприятерча болхлошцеи гIулакхерча нахаи дешара заведене студенташта чурча гIулакхий органий балха малагIа оагIош хьанцт да хьоц, уголовни бехктокхаме эдача болхлой, гIулакхерча наьха, студентий дешаш хийдy. Цул тIахьагIа дуъц общественни порядока къахьегама дисциплинех тахкераша, тIехдиьха хьакакхьаш, мелашта, [illegible] малагIа бехкан да.

Бакъдар аьлча, укх статья тIе юцаш йола республика общественносца чурча гIулакхий органашa лоаттабеча бувзама формаш еррагош и ю, цхьабакъда, царех а тоьал беркат долл республикера зуламаш кIезгдара.

Д. БОРИСОВ.

Милице болхлой гIулакххаш

МИЛИЦЕ воккхагIвола лейтенант воа. С. К. Гучиев следователь вола. цхьа шуо из шуо гаргга ба в. Цу лехамчаь хана дикача баргIарахьара хьахьакхаа цо цо. Балха тIе массеха а [illegible] йолаша ше дериа професси [illegible] ва ш. Дукха де ю лаладь [illegible] дешаш. Масала, дукха за йоллаш [illegible] ва зова цхьац зуламхоча, ткоа а билаба Урус-Мартана района Мичурина цIерагIча посолкерча № 40 йолча гина чу а хьвнна дукхача малха кьагIара продовольствени товараш даккад, хIаьта ше вайда дIе а велха. Тика вхарах лаша уголовни доша леладагга цоа. Гучиева тIададлар. Уголовни дешт тахкара гIулакх воа. Гучиева пийса лелидар бахьан делаш зуламхо малхе а хайа, лахьар. Из хийнавар начальникий хIамаш дечкъарц [illegible] суд а текха цIаена Маханан. Из хIама уголовни бехктохаме оацаш ва.

Зулам хьагучадаккхара гIулакха инициативе йолаша шеа ца воалаша хьарах милице воккхагIволча лейтенанта С. К. Гучиева дахча преми еннай республика чурча гIулакхий министерствa.

* * *

Малеш ба ца хоаш бола зуламхоша сарралье беза ецина а болаш кхаь сага урсаш дийтад. Цу бIезача зулмах хоам хилар чурча гIулакхий Ленински отдела дежурнега воа. Виноградовга. Из шийба хьа из кхазинте а милице лейтенанта хатар хьмача меттиге сикка мотоватрулъ а оперативни группа а кхийтар. Кердача моргIа зуламхой лехалга кхетамца вIаштIехьа а дахкаа, воа. В. В. Рейхерт, В. Б. Костюшкина, А. А. Геманин, М. Ш. Асабаев юкъе а болаш йолча группа ше зуламхо хьалахьаш. Из зулам деш вIаргадайна наха хьа е лехa, вещественни доказательствашa вIашагIтехай цу группа. Уголовни бехктохаме оалам ба Шелковской станице бола зуламхой Н. К. Исраилов Р. Р. Хадкиев.

Чурча гIулакхий министра приказагIа ахчан премеш еннай н. л. В. В. Райнерта, Я. Б. Костюшкина, А. А. Геманина, М. Ш. Асабаева — чурча гIулакхий Ленински райотдела болхлошта.

* * *

ГОРОД Грозне Октябрьски районе гражданина С. квартира чура хIамаш доьхьар. Зуламхой хьагучабахарал бехъе хIамаш хьалахераш чурча гIулакхий Октябрьски райотдела болхлой оперативни группа вIашагIьоалар — милице капитан С. В. Корниенко, милице хIамагIвола лейтенант М. И. Усенков юкъе а волаш. Зулам дань меттиг бокъонна техкар цу новкъостанa, лераш гучадаьлча оацам ланна кхетамна хьайъаькар зуламхой гучабахара мероприятеш. Милице болхлоша шоай де леарр сикка кхоачашдарах зуламхой хIамаш дахьеча хьалагIча дийнахь хьагучабакхар. Уж хилийтар декъий зуламаш дарах хьалхагIа шоаш суд текха Г. Е. Евдокимов, Ю. И. Миславский. Зуламхой лийца чу а болла, хIана уголовни бехктохаме оацам ба.

* * *

РОСТОВ — БАКУ бодача автомобилий наьха тIа горнайрачуь автомашинай рулехь лелача автомобилашта тIахьежам лоаттабеш болча госавтоинспекце болхлошкара милице сержантагара С. М. А. Матаевгара, милице капитанагара Б. Н. Малоугара, милице капитанагара В. Г. Левицкагара тика чу ваха беш латтачо дийхар вела саг тика чура аравакха шийна новкъостал даьга. Милице сержанта С.-М. А. Матаева, вехача сага дIатIа в ваха, шийца хьавоале аьнна. Цхьабакъда, вехар сержанте дукхьале а, хийрае а, кхера тIатесса волавенна, хIаьта тика чура ара ва ваьллегга а Матаева тIахьайттаа из. ВIашо кач а бала хоаш латам боккхаш граждани бо йоаллача техчах бIарг кхийттаб Матаева. Цига тIабаьккача отдела болхлой ал. Малкова Левинцки новкъостала тоача хьа а хьакха, чурча гIулакхий Наьсарен райотделе [illegible].

Шоашта тIалатта балха дехкараш [illegible] тика [illegible] ра [illegible] ча [illegible] кона, Б. Н. Малоугара [illegible] Матаева [illegible] Нохч-ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министра приказагIа.

В. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
Нохч - ГIалгIай АССР МВД политически - кхетама балха отдела инструктор милице лейтенант.

Грозненски «Электроприбор» завода дикагIболча болхлой цIераш йоахача хана эттара хьалха хьвахебу слесараш - сборщикаш Корнеев Виктор Иванович, Гололобов Аркадий Прокофьевич. Заводе къахьарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи елар слесаре - сборщика Корнеев Виктор Ивановича. Общественни балха тIа а хьинаре дакъалоац ю. Халкъа дружина командир а из. Дукхача шерашка хьинаре къахьетарах тийна Сийлен грамоташ, ахчан премеш дукха я. Иштта дика къахьегаш из цеха партбюро член коммунистически къахьегама ударник воа. Голоплобов а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): электрографически машена вIашагIйоалаш ба В. Корнеев, А. Голоплобов.

М. Плиева сурт.

МАЦА ХУРГЬЯ СЕРДАЛ?

[illegible] шера дика къахьегар Наьсарен района «40 лет Октября» совхоза ма леладерина.

Дукха дика берказ а даьнна: хIара 100 [illegible] тIехьара цар хьанъехстабу 109 Iаьхар, 156 процентага кхачайир цар тха [illegible] плана.

ХIана ихи а дикагIдола дехараш тIахийцад ма леладерашь СССР 50 шу дизара сийна. Цар доли деннад хIара бIаь [illegible] тIехьара 1100 Iаьхар хьалихебе. [illegible] устагIанка тIера 3 [illegible] тха даха. Шоай декхараш кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба уж.

ХIанз кастте [illegible] даьллургдоцаш да из. Тахан а тIехьа Iаьхар [illegible] дIачудакха нара ца дезаш [illegible] формаш, ваша аьнча из чудакхаду помещенеш хийчъяь [illegible] жаIуй Шадыжев Ахмад, [illegible] Муса, Ахиев Розьман, Гагиев Алроьман, цхьабараш.

Из кхаьбиц формашка из а. [illegible] хIаро устагIашка 2 килограмм силос, 1,5 килограмм йол, иштта ча, сенаж тел. Цхьабакъда, уккхаза дань хьаьш даьаре кIерегагIа йоаргаьр вела дIайалла хIамa. Хоа юкъе, вIалла хьаьш [illegible] Iахкурс йол, силос, ча. Нийсса ах хо, ваш юс из. Нагахьа сашна гобаькка хьаьш [illegible] дIайилла хIама дикагIа [illegible] [illegible] бу а из. Дукхьал из гIулакх цар [illegible] йоаьал долом дукха [illegible] ю. Совхоза [illegible] цхьайола багам а. 1968 шера формашка электрически тей хьачуе вIашагIий догIадар. Шоашка, из чудоахадча помещенешка хьалахкар лампочкаш. Хана каст из чудахадеча ремещенеш [illegible] йенч фонараш аравахасарга вай аьнна гIадбаха хьийнаш жаIуй. Цхьабакъда цар гIадбаьар цхьа дархаьр. Тока йоагIий IадагIа, электрически лампочкаш массаш [illegible], дIахо да хьахр а лампашкагаш [illegible] а шуя шоай совхоз а хIаьта шуя шоай электричество а ба, аьнна дIалайыха хIабаьар свет хьачуюллаш бахкараш. ЦултIехьагIа жаIуй бахабаьр совхоза кулгалхой бака дизар да аха. Юкъере а уж хIаадабаьча программа аьлар: «Цунца тха гIулакх дац. Наьрановски подстанцига а уж балхаш до дизар». ЦултIехьагIа подстанце начальника воа. М. Дукаев волча а баьар жаIуй де дIаов. Из совхое яха хьахабир уж. ТIаккха КПСС Наьсарен райкоме лаьтта жаIуй. Цул тIехьагIа балха совхоза электричеств укх денош юха а дахка бахамо свет чуьхаерга саьа. айна бахар. Цу хана дешз кхо шу дахьяд, амма формашка-м дIахо а [illegible].

Б. ГАБАРОВ.

«Новогрозненски теплоэлектроцентраль» [illegible] узахкха [illegible] дика къаьхьег [illegible] шерагIа [illegible] «Чечингражданпроект» института производствени цIа. Укх шера [illegible] кварталe эксплуатацига [illegible] дезаш да из. ХIаьадейа 410 эзар сомах пайда ийцаб гIешдоштхараца, ваша аьнча ника дечал дезача баьхьк 65 процент балхаш чакадьхад. Белгалбаьаль дика къахьегаш бо [illegible] бригада бригадир Корнелов [illegible] [illegible] Корнелов, [illegible] Сайид-Амин, крановщик Лубенцов Иван, кхы дукхаабараш а. Юкъера лаьрхIача сменни нормаш 130—140 процент кхоачашъе [illegible]. Цхьукха хIанане къалдарча кварталa задени кхоачашдой цар.

СУРТА ТIА: бригадир С. Довгаев.

М. НЯЛИЕВА сурт.

ЯЛАТАШ КХЕДЕРИЙ БIАЬСТАН ЮХЬЕРА БАЛХАШ

Денгара дeнгa гаргa гIерт бIаьста. Ди тIаьха дукхагIа йоахетаи йоагIа. Эарса дар укх шера Iа, Шелало никa зе дехь гураь дийнача ялаташта. Уж тIехиннача цхьадолча лаьтташка бIаьстан юхьера культураш дIае эаргьа. Цу гIулакхо кхы а лалагIча хьала тIа оттабу ялаташ кхедарий балх, шоай деррига низам оарцагIдаьлла бергбоацача кхолачабу уж бIаьсти ше культураш шоай хенахьа дIаера, уж цхьатарра тIедаьга Iалашдара. Гураь дийна ялаташ доар бакъаш лелаш нийсана ялата баланс юхаметтаоттара колдозашем совнбзашем тоьал дукхагIа лаьттанка ваатийна лаьрхIа хьажкIаш дIашергьа. Из къаьстта лораIаме да хьажкIаш чIоагIа хьувкъача Къилбаседа Кавказа боадамашта.

Иштта хьажкIаш дIадо лаьтташ кухагIа хилийтара хетаь в 1972 шера март бетта арадаьннача «Сельские зори» яхача беттабетта арадуьлача вонаьлин журнала «БIаьстено сехьу хьаш лаладераш» яха передовая статья. Цо белгалдоаккх, хIаштара балхаш лаккхача культурин боарима чакхдакар, дIаде фу, лаьтта кийчдаьлта чIоагIа лоархIашa хилар.

[illegible] — [illegible] яхача статья тIа кипатехай Къилбаседа Кавказа. Центральни Черноземни кранешка, областашка, республикашка шоаьта культурай хьуншаш лелабара тIайнача декхарий къахъехьара даинеш. Статья тIаьрча тейлиша къахьогу, Дагестана къахьегамхой цIерагIча цетянсте шоалагIча шера хIара гектара тIаьра 21—22, Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой — 25, Къилбаседа-ХIирий республика къахьегамхой — 31—32 центнер лоаттa хьажа лаьрхIа хилар, и. кх. дI.

1975 шера Дагестане 188 эзар тони дукхи 277 эзар тони шурел, Нохч-ГIалгIайчена — 62 эзар тони дукхи 239 тони шурел йоаккхарьй.

Краснодарски крайи «Кореновский» совхоза кхаш лелдераша шоаьта къалханка декхар оттадаь: хIара гектара тIаьра 65 центнерал кIезигагIа доацаш ялат дакха. Из декхар кхоачашйе Iерт гураь дувча кIиц дикагIдола сорташ дIаларяи лаьттa лелабара культура лакхъяра чакх.

Уж декхараш кхоачашдара лоаттабу къовсам вIаштIехьбаккхара опыташ ма дарра дувц совхоза керттерча агронома А. Хоменко, Краснодарски юрта боахама Iилма-тохкама института Iилмахой Ю. Пучковеи В. Тимофеевеи «Кердача сортий чоташ» яхача статье тIа.

Йийшараьта иштта пайдена хургья «БIаьстан юкъе дувча кIена удобренеш тоесар» яха Iилмахой П. Пшеничнев А. Захаровеи статье а. Цо наькъера хьехамаш лу бIаьстан юхье дувча кIан ететача тупех пайда эцара. Иштта пайдане хургья лоамашкарчи лоамашта юкъерчи Къилбаседа-Кавказски юрта боахама Iилма-тохкама института директора М. Вашкови биологически Iилмай кандидата Я. Жариновеи «Хьажкаш сценер [illegible]» яха статья. Цу тIа дувц, цу культурашна [illegible] лакара — [illegible].

ХьажкIаш [illegible] геттара пайдана хургда Черски-Балкарски республикарча цIе хезача хьажкIаш лелабочуьн Екиев Гала балха опыт бавоар. Цуна лаьца из дира дувц «Гоаьален новаторешна эстафета» яхача журналиста Питалин Николая статья тIа.

Лоархаме статья а лаьтта довхаче культурай Ерретеоваи Iилма - тохкама института Iилмахой группа яьаь «Лаьржача лаьтташта — обработка кIезигагIа ярах. Авторша хьадда масалаш а доладеш хьаьньаи, белгалъярча хьалашка лаьттаьлта ше йола обработкаш дикка хIезигьа а цу тайпара хиха арое лаьтта доха а деш хьувкъьама беш бола Iоткъам лохтоха а беш хилар.

Лаьттан структура [illegible] тоергъя яхача хаттара [illegible] гIарда Кубански [illegible] института Iилмахой В. Тарасов А. Царичански «Структура тоера» яха статья тIаьра.

Иштта [illegible] могаш [illegible] [illegible] [illegible] а.

Журнала мартовски [illegible] тIа [illegible] дика чулоацам болча статья [illegible] юртбоахама Iилмай кандидата М. Залови Дагестански юртбоахама Iилма-тохкама Института [illegible] В. [illegible] «[illegible]

лакха хилча» яхаш. ЛоархIаме дош гIоттадеад цу тIа авторашa Дагестане хьалхагIа сийне чIоагIа гIача цIига кий моттиг дIадайнара даьбъехаа, аьлда масалаш доаладу республика къалхаша из хIе кхедар пайдана хила рах.

Статья тIа къаьстта уйла тIабоахийт чIоагIа кIа кхедара агротехникана, удобренеш тоесара дешашна.

Хербеаш хьувкъийта бона бераэта еша могаш ваха. «Хербешаш хьувкъаш кхаш» яха Нохч-ГIалгIай АССР Наурски районе Ленина цIерагIча колхоза председателa Р. Рустамова статья. Цу малькерча кхачан культура дикагIа хьувкъам духь дола сорташ духь автора.

Города юххерча XXII партсъезда цIерагIча колхоза къахьегамхоша хIара шера тайп-тайпарча продукие бIаьш томаш дIачутеш Махачкалерча тикашка. Къаьстта чIоагIа могаш а цу йоахаю гата цIена шура. Колхоза хьайчин лакадерашо дукха хьалхьа республика [illegible] [illegible] тар из цу дукхагIа масе тайпара хьайбаш продукташ наьнна из [illegible] уж дарагIа кхир. [illegible] кIезигагIа [illegible] а. ХIаьта цу [illegible] ала а дац. Масала, центнер шура [illegible] дIаподар деррига а 9,6 сом [illegible], республикерча [illegible] боахамашкарча [illegible] кIезигагIа да.

Цу колхоза коллективе балха опытах ма дарра дувц «ГIалагIа лаьрхIачуя дукхагIа» яхача Дагестански АССР заслуженни зоотехника А. Шахмарданова статья тIа.

«Дагестански мелиораторий йолха» яхача статья тIа ГлавДагестанводстрой технически управлене начальника А. Абдуллаеви инженера Д. Вахмаеви журнал дешараща довзийт республикерча мелиораторий гIулакхаш, цар толамаш халонаш.

Сомийн комсийн бешамаш лелоаранта волча новкъостала дукхача статьяша корреспонденцеша копатоа журнало. ЧIоагIа пайдане а Дагестански АССР-е комсий бешамаша баьндадараш лелаеча Дербентски опытни станце директора Р. Даштамирова, комсий селекцеи сорташ Iомадареи отдела заведующи М. Пейтела, комсий агрономии отделе заведующи С. Раджевa хьаь «СихагIча тайпара» яха статья. Из йийшача хоена хоерда комсий дика самаеш иштта кхоерга, цу балха технологи кепатей.

Журнала тIа да Къилбаседа Кавказерча Центральни Черноземерча дикагIболча наьха портреташ. Царь юкъе да Нохч-ГIалгIай АССР Шелковской районерча «Путь к коммунизму» яхача колхоза диспетчера Н. Панаеви шерра шера хIара бIаь жийна тIехьа 120 Iаьхар кхебеча Дагестански АССР Тарумовски районерча «40 лет Октября» яхача совхоза жаIуа Мангнимурзаеи Маулен портреташ.

«Сомийн комсийн бешамашка» яхача раздела кепатена а гаьнахьта гIулакх дара, сомий гаьнаш латача зуламдергашцеи лаьзарашцеи къовсам лоаттабера опыт юцаш йола геттара дика кхы а дуккха материалаш. Белгалъярча, лаьрхIа еша могаш оалe «Персикий хIар» яха И. Драганова статья а «Комарашта хул вирусни лаьзараш» яхa И. Вашкови О. Жукова статья а, кхыраш.

Зовалнаш журнала редакци шоай доалахьа сомийн комсийн бешамаш зрадкха хоаи бу, апрельски номерагара дIайолаь дарра лаьрхIа материалаш журнало бетта - бетте 4—6 оагIо тIа кепаттергахиларах. Цига кепатта лерхI сомий хомарашь кхеера технологе тайп - тайпарча [illegible] [illegible] бешамаш лелерий хаттараш дола жопаш. Редакцега кеде: Журнала оагIош тIа хачча шоашта бакъахьа кета материалаш малагIаь а, малагIча хаттарашта жоплеш мо ва.

Оаш дешаш берга [illegible] да [illegible].

С. ЧЕРВОНЫЙ,
журнала редактор.

ДЕШАРХОШТА — ИДЕЙНИ КХЕТАМ

Советски школа кертерча дешарех даІ — кагирхошта идейни кхетам балар, кхона тІехье коммунизма уйланца хьалкхеар. Из чолхане дехьар кхочашдан дара тІаберзабаь хила беза шкоьле хьехачи дешара беррига чулоацамца а. ХІалзара дешархо дуьна довча вахаре ван, саннетам балан болча вахаца кийсху. Бера хаьа деза дукхха тайп-тайпара информацешна чІаура цун уйла. Доьзале, урамца тІа, общественни моттигашка боккхагІчар ду къамелаш, радион, телевидени, книжкаш, газеташ, кино — уж я цу дукхача информацеех цхьа яхарш.

Дийце мегаргдац, тахан хуьлуш йола событеш школе программан учебникашта юкъехахьа кІаштІехьдолаш ца хилар. ХІьта беранта коммунистически кхетам балара, цага кхетам кІаштІехьболара боккхача лоархІаме я программана юкъе йоаца уж факташ. Цу гІулакха боккха иш ба политически информаци, вейта аьлча деша дІахьеча политически, экономически, культурни вахара событеш, хоамаш, факташ [illegible] къестадаьр.

Со юьца безам ба гор. МалгІабикерча № 1 йолча [illegible] [illegible] кІаштІехьа а [illegible] на политинформацей система.

ХьалхарчаІ классашка [illegible] йоацача беседай хьисане ю политинформацеш. Цар тематика «Октябряташка хьехиш [illegible]» яхача программа рекомендацешка хьежжа уттаю. Цу школерча хьехархоша бераша кхетадергдолча тайпара дуц В. И. Ленинах, вай Даьхенах, Советски Эскара тІемахоех, доккхагІча ноахалах болча наьха къахьегама гІуллаках, мехкарча, республикерча, районерча доазол дехьарча событеех. Материал «Пионерская правда» тІара, моттигерча газеташ тІара хьанйю, дийшача книжкаех, хьежача фильмаех е телепередачаех лаьца беседаш ю. Бераша хоалкеташ ладугІ социалистически мехкашкарча берий вахарах долча дувцарашка.

КІезига лакхагІча классашка лаьрхІача беседайн информацейн тематика дикка шербеш а кІоаргьеш а я. Цу классашкарча дешархоша чІоагІа дакъа лоац «Массаза а нийча да» яхача пионерски карше, царех дуккхагІбараш телепередачашка хьеж, пар книжкаш деш, кино ул уж. Цу ханарча бераш чІоагІа хьавт да наьха вахар, карагІдувлараш, гІулакхаш. Сакъердамен тайп-тайпарен а № 1 йолча юкъерча школе гражданский Даьй-мехкен тІемий турпалех, турпалех-пионерех. Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тІем, тІа гІорбаьнача полководцех, советски космонавтех еча беседай циклаш. Цу классашка еш йола къаьст-къаьста политинформацеш КПСС ЦК-ан СССР Лакхехьарча Совета сессеи материалаш йовзийтара хетаь я.

ДикагІа кхетадергдолча тайпара дуц классни кулгалхоша бераш дуней тІа хулача тайп-тайпарча событеех, советски арахьарча политиках, вежарашта долча социалистически мехкашка социализм хьалгІеча доахача толамех, Индокитае гаргарча Малхбаьлене США делаьеча агрессивни гІулакхех.

Соахк дешара шоллагІча ах шерен укх дешара шерен политинформаце керттера уйла тІаерзаьяр дешархошта КПСС XXIV съезда материалаш йовзийтара.

НийсагІча пхе шера планах йолча Директивай проект кепайоазон тІа ара ма яьллинге а еррига классашка дикагІа кхетаергІача тайпара ю кердача пхилетке мехка экономикен культурен дегІайоалларах йола беседаш. ЙиттагІа четверть йоалсначаа юкъе деша дешархошта съезда материалаш йовзийтара хеталь хинна политинформаци. Лакхерча классашкарча дешархошта съезда материалех репетиции лаьца дуйнха лекцеш йийшай.

Плакоаш, хьалхагІе а деш оттабьча темаех совгІа карара событеш яздара, къестаьра хетаж дукха политинформацеш.

ДикагІйолча школай опыте хьахьоках политинформацех, кхетам балара боккха иш из хилара тарра, хаьдда дола педагогически декхар кхоачашдара а цох пайда эца йиш хилар. Вейтаьла аьлча, №№ 1, 6, 18 йолча а, кхыча а школашка цунах пайда эц СССР халкъий вежарашта долча доттагІала уйланца дешархошта кхетам балара.

Дика кІаштІехькахьаьхан хадданза чакхйоалаш йола информацеш — дешархошта идейно-политически кхетам балара теммаже иш, еррига школашта дешар хьехаргиен кхетам лутен мехка общественно-экономически вахарца дувзара пайдалегІен дикагІа кхетаеши йола форма.

З. ЦЕЧОЕВ,
МалгІабика Гороно заведующи.

СССР КЪУЛБЕХЬАРА ДОАЗУВ. Вай Даьхен доазонаш ораш латт еррига республикай къонгаш. СССР хьаь 50 шу дизара пакъйолхаш шоай тІема гоазал лакхъеш, лоамашкарча аттача доьналла тІулакх да Іомалуш ба пограничникаш.

Сурта тІа (аьрдехьара аьттехьа): ефрейтор башкир Саватов Мавлит, зІамагІйола сержант эрсе Горяйнов Александр, зІамагІйола сержант татарин Нургалиев Рэй, эсар украинен Мищенко Николай, ефрейтор заставан комсомольски организаце секретарь чувеш Лейкушов Леонид.

В. Морева сурт.

ТАСС фотохроника.

УКРАИНСКИ ССР. Запорожье. [illegible] йиччь заводий [illegible] «Запорожец» яха автомобилаш.

А. Красавцева сурт.

ТАСС фотохроника.

ПУШКИНСКИ ЗАПОВЕДНИКА ЮБИЛЕЙ

17 марта 50 шу дола Михайловское, Тригорское, Святогорски монастырера сийлахь-боккхача эрсий поэта Пушкин Александра хаш Пачхьалкхан заповедник да аьнна дІакхайкадаь Советски правительства декрет тІайцача дийнахь денз.

Советски Іаьдала хьалхарча денешка 1917 шера ноябре болхлойн салтийн депутатий Петроградски Совето кхайкарад дир: «...Гражданаш, кьаьнара дай дІабаьннаб, цар Іалаьмате йоккха тІехьале йитай. ХІана из деррига а халкъа я. Гражданаш, лорае ва тІехьале, лораде картинаш, статуяш, здане вай а вай даьй а духовни низа гаиз... Гражданаш, кулг ма тоха цхьанна а кхерагІа, лорае памятникаш, здане, хьаьна хІаман, документаш — из деррига а вай истори, вай доккхал де хезар!!!

Россе массе а меІниге дІалэхар из кхайкарад. ДІакхьачар из «Пушкински уголоке» а, иштта оалар цу хана Михайловскех. Цу хана В. И. Ленина инициативагІа кІоаргІъеллаяр искусствая къахьача замани памятникаш лорадера гІулакхашта йола Коллеги, цун болха юкъе хьинаре дакъа лоацаш бар цІи хеза советски Іилмахой Орбели Иосиф, Грабарь Иосиф, Марр Николай, кхи дуккхабараш а.

1921 шера 16 сентябре Ленина кулг яздир «Іалама памятникаш, бешамаш, паркаш лораярах» йолча Халкъа Комиссарий Совета Декрета. Список оттайир лорае езача памятникий, цунна юкъа яр № 67 йола Михайловское, Тригорское яха усадьбаш, Святогорски монастырь, сийлахь-йоккха Пушкин лаьйна а вадьа а моттигаш. 1922 шера 25 феврале ВЦИК-а Президиума кийчйир Михайловскен Пушкин дІаваьллача Святогорски монастырен ларда тІа Пушкински заповедник дІаьшагІйоалларех болча социана проект.

Цу декрето Пушкински заповедник оаха дегІайоалларо юкъяг дІайолайна. 1926 шера просвещене эгара хьалха хинна советски министр Луначарский Анатолий хилар укхазе Михайловске товара фу де дала хьажа вена. Цо чІоагІа оьшаш хийна хьалльаьар хІара шера Михайловске Пушкина хетадаь цІей чакхдехар.

Эттаре хьаьхь цу тайпара кІей дездар 1937 шера — еаст ваь бІаь шу дузача шера. Михайловске мехка массе а меІнигера баьхкар баьраш вея. Из ди хьаьгІакхачІехьа йоадаьяр поэта цІа, бешамаш паркаш доза кийчъяьр.

Дуней шоллагІа тІом лаьттача шерашка оккупаце хало йоаза Іайшар заповедника. фашисташа пигара дІаьхха мел мегаргІола хІама дІайхьар, хІалакйир. Кхьметтел дар доха из деш дитайзар поэта каже мемориальни цІалт е гІорльаже анйи аллея а. Пушкин латаьоагІеш хинна бІаь шу дьаьнна гаьнов тийдар. Цу моттигий хьалха хозал юкаметтаоттаургьац аьнна хеталора. Цкъабакъьа, советски халкъо деррига а дир заповедник товара, из тІом хьалехьа хинна хозагІа а дикагІа е хилийтара.

1947—1949 шерашка юхаметтаоттаьир хиний цІалг, паркашка Іамаш цІендир, хьу дІаергІар, хьалдир Михайловскере А. Пушкина цІа - музей, Святогорски монастыре, цІи даьз йола еловн аллея. Юха дейнъехар Михайловски. Поэт волча йишача тайпара я из хІанз.

...Мосиа массе а меІнигера маьлоаш вех уз Пушкин волча. Аллха хІадехача шера Михайловске хилар 350 эзар саг. Эрсий культурана царагІдайнаон дизай хьагойт Михайловске цІера шера чакхдоахача поэзе Еррагсоюзни Пушкински цІейтта.

15 марта Пушкино-Горска районни культуре ШагІа дІайолалургья юбилейни торжестваш. Чакхъяргья Іилмахошапушкиноведаша, Ленинграда, Москвай, Волгане пушкински музея болхлоца даьза довнаш йола Іилма конференция. Цул тІехьагІа торжестваш хургья Псковe. Укхаза хьеллаьрге заповедника 50 шу дизара хетаб йоийхе выставка.

А. САВЫГИН,
«Пушкинский край» яхача газета редактор».

(АПН).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ПИОНЕРИЙ ДОТТАГІА

Хова да пионерий вожатей болх лоархІаме а берашца хикка сакъердалуш уж дошаш ворштчоа булургбоацаш а хилар. Дукха ба вай школашка бокъонца шоай болх безабеина бола вожатеш. Царех я хІанз са юьца безам бола г. Грознерча № 3 йолча школерча цхьа пионервожати а. ИйсагІча «Б» классе дешаш я Гусакова Оля ше. ХІьта пхелагІча классерча пионерий вожати а я из. Дукха да по беча балхах тийша. Ше хараийца гІулакх кхоачашдеча Оля цхьаь ше а, вох тийна да ховхача дегашка знаменцара, Даьхенцара, къахьегандара безам кхы а совбалар.

Дукха ха яь Оля пионерашца болх бе йоланна. Укх дешара шера юкъе йолзалер из пхелагІча классе дешархошна болх бе. ХІьта, малиад цу лоаццаче юкъагІа Гусакова Олие кхоачашдеш мах баь вергоена дика гІуллакхаш! Малиад цІи а кхоачашдара белгалдаьрашХІанзе а дуьца йиш я Олие пионерашка бахча балхах, цох хьахийначох. Къоначо вожатех ала йиш я: ший гІулакх дика доазаш иштта дика кхоачашдеши я пионервожати!

Олие болх беча отряда пионерашка дешача классе дац дешара тІехьадуса бераш, бакъда дешарах тІехдикеш дикен кхетараш дукха ба. Дешархошта иштта дика знанеш луче пионерий вожатеш лоаца дакъа хІамигра дац. Сакъердаме, хІама довзара бераш тІакхуваш хиларца белгала да Олий отрядацарча берий вахар. Цу хьакъехьа массеха масал доаладергда вай.

ХьатІакхоачаш латтар Кердача шера цІей. Цу денна хетаь пхелагІча «Б»-и «В»-и классашка дешаш долча бераштта юкъе КВН чакхъаьккхар. Боккхача сакъердамца, безамца кийчйора бераша цу мероприятена. Дахне а бовлинар. Дукхача хана дицлургдац царна кхача классерча бераштта шоаш кийчдаь чоалхане каттарецІ, Іомадаь халхараш. ХІьта сцена тІа капитанашта юкъера конкурс йолаелча бераштта хиннача салоІамах-м дувцилга а яп. Котало яьккхар Олий пионераш. ГІалбахабар пионераш, царна гІадъяхар Оля.

Январе а хилар иштта сакъердаме мероприяти. Из кийчъяьр а я Оля. Отряда берий классе чакхъяьккхар математически конкурс. Юха а бокха толам баьлар. Викторинаш, конкурсаш, ребусаш. Из деррига сакъердаме дар, берий безам тІабодар задачаш сихагІа дарв, доттара сихха жоп делара. ХІьта царна из карагІа доалар.

ПхелагІча «В» класса пионерий отряд турпал волча пионера Казей Мурата цІи лелаеш я. Долча Олие бераштта хьалхашка оттадаьд цунах дола дукха бакъдараш лахара деххар. Муратах дувцар, цун сурташ, биографически дийннаш яйтар дехаш каьхеташ дакъийтар цар «Пионерская правда» газетен Мурата йисийген. Хьежаш ба пионераш цоашка жоп дарга. Цу материалех пионераша кийчдергда альбом.

ХІанз школа деррига дешархой кийчо еш ба художественни самодеятельноста хьажара. Цунна кийчо еш ба 5 «Б» классе дешархой. МалагІа иллец доахаргда, малагІа халдараш дергда, мишта хургья костюмаш? Цу деррагена а уйла еш я Оля. Цудухьа оал цоі бераша: «Тхо пионервожати я Оля».

КІезига бац школе Гусакова Оля санна бола комсомольцаш-вожакаш. Дукха дувца йиш я Лазарева Натащах. Табечкая Ирах, кхыча комсомольцех. Музеишка, городерча памятнешка моттигашка гІолла экскурсеш яр, пионерски отрядашта юкъера яьхаш чакхъяхар, викторинаш, диспуташ яр — уж де комсомольцаша — пионерий вожакаша кхоачашду гІулакхаш. ХІьта пионераша, вожатей нонкъостий, ца ерлехе стендаш, пенгазеташ!

Комсомольцаша кулгал а деш дех цІена следопыташа Сийлахь-боккхача Даьй-мехкий тІема турпалаш, цхьана гулъю Советий Іаьдал бахи шоай вахар дІаденнарех йола материалаш.

Комсомольцаша - вожатеша Іомаду бераш Іалама хозаленаш йовза а ховчун, тамашийначун дуней тІа берашт долдараш а уш ба.

ЧІоагІа да № 3 йолча юкъерча школа комсомольцаштех пионераштен юкъера доттагІал. Царна хов цу доттагІала мах мел яшеш ба. Из хойт царна шоеш хІера денна цхьана кхоачашдеча мах болча гІуллакхаша. ХІьта уж тІадерзадаь да кхоаеш сагъ хьалкхоайре.

М. РАШИДОВ.

Доазол дехьара

Социализма мехкашка

ПАРОВОЗ ПЕНСЕ БОДА

СОФИЯ. (АПН корр.). Халдаьза эргайоалаш тоалу болгарсии машеннаькъа транспорт. ТІа-тІа дуккхагІа «пенсе» ух хьаьна паровозаш, уж хувц электрически дизельни тигаца лелача локомотивашца. Дукха ха йоаццаш Болгаре кхаьчар Октябрьски революци цІерагІча тепловозаш деча Ворошиловградски завода хьалхара ши дизель — локомотив. Тоьхаманна хьаьхекхар керда машенаш геттара дика хилар. Укх шера СССР-о НРБ-е йохьийтаргья кхы а иштта йола бархІ локомотив. Болгаре машеннаькъашкара грузооборот цкъан ахаьзон лаккъе йиш хулийтаргья советски машенаша.

Б. ЯНКОВ,
болгарски журналист.

МЕХКДАЬТТА ТОАТОЛ ДУНАЙ ТІА ГІОЛЛА ТІЕХДАЬНИАД

БУДАПЕШТ. (АПН — «Будапресс»). Укх шера 7 ноябре эксплуатаце дІаеннай «Дружба» яха мехкдаьтттапровод. Венгре 300 километр хула кун участок Захонь яхача доазонцарча пунктера Будапеште гІолла чакх а яьнна Сазхаломбатте кхоачаргья. Венгерски мехкдаьтта чакхдовхараш ка шера кхоачаргда итт миллион тонн советски мехкдаьтта.

Мехкдаьтттапровод хьераш хІанзе а Будапешта юхерча городе Хатване кхаьчаб. Тиса тІехьа а дуташ. Май бетта Дунайн тІехьаргья мехкдаьтттапровод, хи цу земаш лелара цхьаккха новкъарло а ца еш.

«ІИЛМА» ДІАДОВЗИЙТ

ГАВАНА. (АПН корр.). Кубински Іилмахоша белгалдаьккхар Іилмай кьаман Академи йилла итт шу далар. Юбилей хиннача денешка СССР Іилмай Академе кубинцашта бІаргайойтар «Іилма» яхача издательствас арадаьхача книжкай выставка. ХІара шера цу издательствера книжкай магазинашкен библиотекашкен кхоач Іилмай эзаней деррига [illegible] эзар гергга книжка.

Кубински читателаш хьежар юбилейни выставкерча тайп-тайпарча ханашкерча Іилма сочинениешка, вай ханарча Іилмахой монографешка, хержача балхашка. Боккха теркам тІабохийташ хьежар уж космос караерзаяра хетадаьча книжкашкен альбомашкен — «Бетта вокх оагІон атлас», «Бетта тІара лелаш йола лаборатори — «Луноход-1», советски космонавта А. Леоновен лора В. Лебедевен «Космонавта балха психологически башхалонаш» яхача книжкашка. Кубинцаша теркам тІабахийтар «Іилма» яхача издательствас араьяхача Кубан Латински Америка мехкийн истори, [illegible], географе хьакъехьарча дешай изданешта а.

Индокитая фронташка

ХАНОЙ, 14 марта. (ТАСС). Кепайоаздон Освобождение яхача агенства беча хоамах, укх шера феврале бетта Куангда яхача провинце мохк мукъабаккхара хелкъа низаша строяна юкъера дьаьккхав моастагІчун 1400 салте, 17 вертолет чуйитаь, 41 вагони машена йохаьй. тІема кхоачамаш чудола склад эккхийтай.

Ратьэя яхача провинце 4.5 марта мохк мукъабаккхара эскара бІухоша Гонуао яхача уезде сайгонски марионеточни эскара вайна а чоалхаш хьа з 120 салте тІехдоваьккхер, 1 вертолет чуйитадь, дукха трофейи герз кера дерзадаьд.

Кемау яхача провинце 19, 21, 23 феврале тІемаш деча хана Къулбехьен Вьетнама патриоташа хІадайэр моастагІчун 140 совгІа салтех эасари.

Каосан Патет Лао яхача агентствас хьахойт, 6 марта Боловен яхача лоам тІа Лаоса мохк мукъабаккхара эскара бІухоша американски самолет чуйита хилар. Цу тайпара, агентства даьшаГа, 1964 шера дека Лаосе чуйита американски самолеташен верто, летами 2309, а.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЭКОНОМИЧЕСКИ ИНТЕГРАЦЕГІА

ЛЕЙПЦИГ, 14 марта. ТАСС корр. И. Бабекина хьахойт:

СЭВ членаш долча мехкашта юкъера социалистически экономически интеграце дІахо а кІоаргъяр Лейпциге хиннача дунен халкъашта юкъерча ярмарка лейтмативех цаІ яр, яхиш. Советски Союзех кхыча социалистически мехкашех дІахо а шоаш кІаьра леладу экономически гІулакхаш чІоагІдара коллективни экспозицей лаьрІІа йола разделаш хетаю.

Промышленноста технически изделешта юкъе к Советски Союзеп ГДР-ея, хІаьта иштта социалистически мехкий специалисташа хьаь образецаш, масала, 7 ноябре цІерагІча берлинекин станкоинструментальни завода конструкторашен Н. Э. Баумана цІерагІча МВУ Іилмахошен хьаь патронашта обработке еш йола лаьрхкІа токарни станок, советски технически документаце ларда тІа «Карл цейс йена» яхача предприятеша хьаь промышленни фотовитрина яра эша приборий система. СЭВ членаш болча ялх мехко — СССР, ГДР, ЧССР арахецаргІйоле асинхронни электромоторий кердан сери.

Аммендорферче хьалгья предприятге—вагонаш еча заводо увзьюкх эшынт» [illegible] километр кинъ бергболаш поездашта [illegible] экспрессаш-ах лаьккІа йола нерда пассажирски вагон. Вагонаш еча гучадьнна [illegible] керда. [illegible] кийча технически [illegible] [illegible] дола [illegible] ГДР-ен Советски Союзен конструкторашо а проектия беро [illegible] а творчески цхьана къахьегаш.

Вьетнама Демократически Республике сихденнад кхаьшкара балхаш.

Сурта тІа: Куанг-бинь провинцерча вьетнамо - советски доттагІала цІерагІча юртбоахама кооперативе дуга дІадогІаш ба. Американски замаш хІаьо а цу провинце провокационни налеташ еш бомбаш етташ я. Ахархой кхаьшкера балхаш а геро хьаьне уллаш де деваш ба.

В. СОБОЛЕВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 март

9.30 — Передачей программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — «Севиль» яха художественни фильм. 11.15 — Цхьа акт йола балет. 11.45 — «Вай тоьлий лаьттар» яха телевизионни документальни фильма премьера. 13.10 — Кердадараш. 16.10 — Передачей программа. 16.16 — Хьайбай а микропрограмма а селекци. Юкъарча биологея йола дешара передача. 16.45 — «Эрсий мотт». 17.20 — [illegible] йолча [illegible]. [illegible] профессия тІаьбоха хьаькъаш. 18.00 — Шоала, новаторш. Патентни информаци Іилман - технически прогресси. 18.10 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.30 — Бераштта фильм. 18.45 — Вайрчай къахьегамхошта экономически лекторий Іоазал. 19.00 — Миллионий ленински университет. Дунен халкъашта юкъера болхлой классе хІанз кьаьхал латта революционни эшде. 19.30 — «Червона Рута» яха фильм-концерт 20.15 — Шоана, беваш. 20.20 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. Шун хаттаражта жоп ду оаха. 21.00 — «Хаа». Информационни программа. 21.30 — Найса бейнъа маьхк» яха художественни фильм. 22.45 — Спортивни программа. 23.30 — Кердадараш. Передачей программа.

17 марта

9.30 — Передачей программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Дешархошта. «Дешо шайба» яхача клуба совгІат ловзар. 10.15 — «Станкам-73». Станокашиприборашиелаеча оборудование выставкера репортаж. 10.45 — Концертни студе гІалхьех. «Лезгинка» яхача Дагестански АССР пачхьалкхен халкъарий ансамбле концерт. 11.30 — Телевизионни документальни фильмий программа. 12.30 — Кердадараш. 16.00 — Передачей программа. 16.05 — «Оалхазараш» йоалаар я кІо [illegible]. [illegible] йола дешара программа. 16.30 — Профессе дола дувцараш. Тхо металлисташ да. Дешара программа. 17.00 — Коммунисти дов. Телевизионни очерк. 17.30 — 20-ча шерашкара комсомольцаш. Кадаяев Саид (гІалгІай меттала). 17.50 — Кинокурьер. 18.00 — Диках тешарешта В. нагешараштe а. 18.25 — Телевизионни кердадараш (гІалгІай, эрсий меттала. 18.45 — Хоамаш рекламе. 18.50 — «Вомона тутмакхаша» яха художественни фильм. 1-гІа сери 20.15 — Спортивни программа. 21.00 — «Хаа». Информационни программа. 21.30 — Пушкинах йола монолог. Телевизионни фильма премьера. 22.30 — Эстрадни концерт. 23.05 — Спортивни кердадараш 23.20 — Кердадараш. Передачей программа.

РАДИО

16 март

5.00 — «Юртара даьде» (гІалгІай меттала). 6.05 — Хоамаш. 6.35 — Хоттам. 7.30 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.50 — «Серало» газета обзор. 8.25 — «ДегІадара шераш» яха передача (нохчий меттала). 8.40 — «Лаьтта кьахьегам» яхача иаде концерт (эрсий меттала). 9.15 — Коммунисташ кьахьегамий кІантІехьа йоккхараш ба (эрсий меттала). 9.30 — «Шоана кхайкаш» радиокурьер. (нохчий меттала). 9.50 — Ашараш. 10.00 — «Къона гІенаь» (нохчий меттала). 10.15 — СССР хьаь 50 шу дузарга «Наха хІадинна вахар», яха очерк (гІалгІай меттала). 10.30 — Концерт (эрсий меттала). 16.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 16.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.37 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грознен кІоаргІута мораш а [illegible] лаш, [illegible] хьаьра [illegible] гІаьххьача боара [illegible] а [illegible] хила а фегара температура республике гІолла 7—12. Грозне 10 градус [illegible] [illegible] [illegible]у. 17 марта [illegible] кхачачанца кувзалуш морхаш а йоаш, лоаттамаш хулла мух а хІеккаш [illegible] хила а фегара температура бІаса 1 градус йовхалгара 4 градус шелалга кхоачалиш денош 4—9 градусе [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ЮРТАШКА БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Тайга яь дІахоаш нога гІирсе боахаре 1 марта, дола 1 апрале кхачаьлла [illegible] ду Нохч-ГІалгІай Респотребсоюзе правлене.

Юрташкарна универмагашкен промышленни товарий дикача [illegible] [illegible] [illegible] хургья массе тайпарча ассортиментах йола а шоллагІча сезоне юкъа мегаргІола а тайга яь хІамаш нога гІирсе.

Деза новкъостий, потребительски кооперацеа тикашка гІо, шоцта эшаш дола товараш эца.

Респотребсоюза.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051, Ленина урам, 11 (3-гІа этаж) Телефонаш: редактора — 2-44-00; редактора замл.— 3-39-11; бахьтонхана секретара — 2-34-39; партийни вахарех, культуран, промышленносте отделай — 2-42-30; юрта боахама отдела — 2-43-26; письмай отдела бухгалтерия — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-31 364051 ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—2-44-00, зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—2-34-39, отделов партийной жизни культуры и промышленности — 2-42-30, отдела сельского хозяйства — 2-43-26; отдела писем и бухгалтерии—2-60-71.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05052. Заказ № 1841.